

FÖRSLAG

till

Förordning angående enskild sedelutgivande banks,
aktiebanks och sparbanks konkurs

och

i sammanhang dermed erforderliga författningar

afgifna

af de dertill utaf Kongl. Maj:t förordnade komiterade.

STOCKHOLM
IVAR HÄGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1880.

FORM 46

THE UNITED STATES OF AMERICA

DEPARTMENT OF JUSTICE

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL

WASHINGTON, D. C.

Stormächtigste, Allernådigste Konung!

Sedan undertecknade, hvilka af Eders Kongl. Maj:t i nåder erhållit i uppdrag att taga i öfvervägande frågan om hvilka särskilda föreskrifter må finnas lämpliga för utredning af tillgångar, som blifvit till borge-

närers förnöjande afträdda af enskilda banker och andra dermed jemförliga bolag och affärsfirmor, samt att i detta ämne afgifva de förslag, hvartill finnes anledning, numera fullgjort sitt uppdrag, få undertecknade härhos i underdånighet till Eders Kongl. Maj:t öfverlemna:

1:o. Förslag till Förordning angående enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks och sparbanks konkurs;

2:o. Förslag till Förordning angående vissa lagbestämmelser med afseende å enskilda banker; och

3:o. Förslag till Förordning angående förändrad lydelse af 9, 52 och 79 §§ konkurslagen,
jemte motiv till dessa förslag.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

PEHR EHRENHEIM.

O. R. Themptander.

L. W. Lothigius.

L. Annerstedt.
J. W. Arnberg.

Stockholm den 7 Oktober 1880.

Förslag

till förordning angående enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks och sparbanks konkurs.

I enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks eller sparbanks konkurs skola, jemte hvad konkurslagen innehåller, som icke strider mot denna förordning, tillämpas följande stadganden:

I Kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Har enskild bank med rätt att utgifva egna banksedlar eller aktiebolag, som drifver bankrörelse och enligt faststæld bolagsordning är stældt under inseende af offentlig myndighet, afträdt sin egendom till konkurs, varde det chefen för Finansdepartementet af Rätten eller domaren ofördröjligen kungjordt; och förordne chefen för detta departement ett allmänt ombud att såsom god man och syssloman i konkursboets förvaltning deltaga med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Afträder sparbank sin egendom till konkurs, varde anmälan derom af Rätten eller domaren ofördröjligen gjord hos Konungens Befallningshafvande, som förordnar ett allmänt ombud att i förvaltningen af konkursboet deltaga, på sätt här ofvan sägs.

På den, hvilken förordnat sådant allmänt ombud, ankomme att, när så skäligen pröfvas, ombudet entlediga och i dess ställe annan förordna. Deröfver må klagan ej föras.

2 §.

Det allmänna ombud, som sålunda förordnad blifvit, ege, lika med Rättens ombudsman, att sammankalla borgenärerne att höras öfver äm-

nen, som boet och dess förvaltning röra, samt att hos Rätten anmäla, om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag.

3 §.

Under anslagstiden upprätte gode männen förteckning öfver de borgenärer, hvilka enligt bankens räkenskaper hafva fordran hos banken på grund af insättning å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan räkning, eller ock enligt sparbanksbok; skolande denna förteckning för hvarje borgenär upptaga beloppet af hans fordran, så ock, der ränta å fordringen är utfäst, den dag, från hvilken räntan är ogulden, jemte räntefoten.

Under de trettio sista dagarna före inställelsedagen skall förteckningen i hufvudskrift eller bestyrkt afskrift hållas tillgänglig hos Rättens ombudsman samt vid hvart och ett af bankens kontor för en hvar, som vill deraf taga del; och varde förteckningen senast å inställelsedagen af Rättens ombudsman tvåfaldt ingifven till den som, enligt hvad i konkurslagen stadgas, har att bevakningshandlingar i konkursen emottaga.

4 §.

Förteckningen varde å inställelsedagen af ordföranden uppläst; och skall fordran, som blifvit å förteckningen upptagen, anses vara i konkursen bevakad så, som hade borgenären densamma å inställelsedagen uppgifvit.

I fråga om granskning af sålunda anmäld fordran, jäf deremot, behandling af framställt jäf samt yrkande att fordringen skall med ed fästas, gälle hvad i konkurslagen med afseende å bevakad fordran finnes stadgad.

5 §.

Arvode för konkursboets förvaltning bestämme borgenärerne särskildt för Rättens ombudsman och särskildt för gode männen och sysslomännen. Af arvodet för gode männen och sysslomännen tage det allmänna ombudet en tredjedel.

II Kap.

Särskilda bestämmelser angående enskild sedelutgifvande banks konkurs.

6 §.

Har enskild bank, som eger rätt att utgifva egna banksedlar, afträdt sin egendom till konkurs, skola bankens tillgångar, så fort ske kan, värderas af en nämnd, bestående af det enligt 1 § förordnade allmänna ombudet såsom ordförande samt två ledamöter, utsedde den ene af borgenärerne och den andre af de solidariske bolagsmännen i bankbolaget. Tillgångarne skola dervid upptagas till det belopp, hvartill de vid tiden för värderingen kunna i penningar förvandlas.

Hvad de fleste i nämnden säga gälle såsom nämndens beslut.

7 §.

Borgenärerne välja ledamot i nämnden, i den ordning, som i 60 § konkurslagen är föreskrifven för val af gode män eller sysslomän.

För val af den ledamot i nämnden, som skall af de solidariske bolagsmännen utses, kalle Rättens ombudsman dem till sammanträde inför sig, och skall valet ske enligt de bestämmelser i fråga om rösträtt, som i de för banken fastställda bolagsregler för val af styrelse äro gifna. Om tid och ort för sådant sammanträde utfärde Rättens ombudsman kungörelse, som i allmänna tidningarne införes tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

Underlåta borgenärerne eller de solidariske bolagsmännen att utse ledamot i nämnden, varde ledamot i stället förordnad af den Rätt, der bankens konkurs är anhängig. Försumnar utsedd ledamot att på ordförandens kallelse vid nämndens sammanträde tillstädeskomma, ege nämndens ordförande utse annan person att i den frånvarandes ställe i värderingen deltaga.

8 §.

Visar sig vid den värdering, hvarom i 6 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att bankens tillgångar icke förslå till betäckande af bankens kända gäld, skall den ansvarighet för bankens förbindelser, som åligger de solidariske bolagsmännen, mot dem göras gällande, på sätt nedan stadgas.

9 §.

Det belopp, som erfordras till fyllande af bristen i bankens tillgångar, skola gode männen eller sysslomännen genast uttaxera å de solidariske bolagsmännen i förhållande till det antal lotter, en hvar af dem enligt förteckningen öfver bankens delegare innehar.

Kungörelse om uttaxeringen, upptagande det belopp, som för hvarje lott skall inbetalas, varde i allmänna tidningarne tre gånger införd; och låte dessutom gode männen eller sysslomännen om uttaxeringen underätta de solidariske bolagsmännen genom särskilda bref, som med posten afsändas.

10 §.

Inom trettio dagar, efter det kungörelsen om uttaxering blifvit första gången i allmänna tidningarne införd, skall uttaxerad belopp vara inbetaldt eller därför vara stäld pant eller borgen, som af gode männen eller sysslomännen godkännes.

Brister bolagsman i fullgörande häraf, vare han underkastad utmätning utan dom eller utslag, der gode männen eller sysslomännen med företeende af Rättens ombudsmans bevis om det uttaxerade belopp, för hvilket bolagsmannen häftar, om utmätning lita utmättningsman till; bolagsmannen vare ock skyldig att på yrkande af gode männen eller sysslomännen afträda sin egendom till konkurs; och åligge det gode männen eller sysslomännen att ofördröjligen mot bolagsmannen vidtagna erforderliga åtgärder för tillämpning af här stadgad påföljd.

11 §.

Ställes pant eller borgen för uttaxerad belopp, skall detsamma inom sex månader efter utgången af den i 10 § stadgade tid inbetalas, derest icke borgenärerne å sammanträde bevilja anstånd, som dock ej må sättas till längre tid än ytterligare sex månader. Varder ej det uttaxerade beloppet inom sagda tid inbetaldt, låte sysslomännen, till gäldande af hvad bolagsmannen betala bör, ofördröjligen försälja panten å offentlig auktion eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

12 §.

Å uttaxerad belopp, som ej inbetalas inom den i 10 § stadgade tid, skall bolagsman gälda ränta efter sex för hundra om året från utgången af nämnda tid till dess betalning sker.

13 §.

Har uttaxerad belopp ej influtit eller säkerhet därför icke blifvit stäld, och uppkommer förty brist i hvad för borgenärernes förnöjande erfordras, skola gode männen eller sysslomännen, intill dess bristen blifvit betäckt, hos de solidariske bolagsmän, hvilka icke afträdt sina tillgångar till konkurs, verkställa uttaxering i förhållande till deras lotter i bolaget; skolande i fråga om sådan fortsatt uttaxering i öfrigt gälla hvad i 9—12 §§ finnes stadgadt med afseende å uttaxering, hvarom i 8 § sägs.

14 §.

Der fara är att solidarisk bolagsman undansticker eller förstör sina tillgångar, ege öfverexekutor på ansökan af gode männen eller sysslomännen bevilja qvarstad å bolagsmannens gods, och fortfarande qvarstaden att gälla, ändå att talan mot bolagsmannen ej blifvit anstald inom den i 154 § utsökningslagen föreskrifna tid.

15 §.

Afträder solidarisk bolagsman sina tillgångar till borgenärers förnöjande, må återvinningstalan, hvarom i 3 kap. konkurslagen stadgas, i bolagsmannens konkurs anställas jemväl af gode männen eller sysslomännen i bankens konkurs; och skall, der sådan talan af dem föres och bolagsmannens konkurs börjats inom sex månader efter det offentlig stämning å bankens borgenärer utfärdades, tid, som i 36 § nämnda lag sägs, räknas från den dag, bankens konkurs börjades.

16 §.

Gode männen eller sysslomännen i bankens konkurs äro pligtige att, der solidarisk bolagsman blifvit i konkurs försatt, i hans konkurs bevaka hvad bolagsmannen på grund af sin delaktighet i banken är skyldig tillskjuta, samt, intildess bankens konkurs blifvit avslutad, uppbära derå belöpande utdelning.

17 §.

För fordran, som grundas å enskild banks sedel eller annan löpande förbindelse, som är tryckt eller graverad, vare bevakning enligt konkurslagen i bankens konkurs ej erforderlig.

När enskild bank råkat i konkurstillstånd, vill Konungen uppå anmälan härom genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af banken utgifven sedel eller annan löpande, tryckt eller graverad förbindelse, att vid förlust af all betalningsrätt inom två år från kungörelsens datum sedeln eller förbindelsen uppvisa inför det af chefen för Finansdepartementet förordnade allmänna ombudet, som låter bokföra och med kostnadsfri påskrift om uppvisandet förse sedeln eller förbindelsen. Nämnda kungörelse bör minst två gånger under hvarterdera af dessa år från predikstolarne i riket uppläsas.

Vill den, som sedel sålunda uppvisar, densamma aflemna, ege dertill rätt och erhålle bevis deröfver af det allmänna ombudet. Sådant bevis medför för den, till hvilken beviset blifvit utfärdadt, samma betalningsrätt, som sedel, hvilken enligt beviset blifvit aflemnad.

Den som anmält fordran, på sätt här är sagdt, ege vid borgenärernes sammankomster rösträtt som vore fordringen bevakad.

18 §.

Utan hinder deraf att den i 17 § stadgade anmälningstid ej förflutit, må utdelning i bankens konkurs ega rum; skolande vid utdelningsförslag, som upprättas förr än nämnda tid tilländagått, utdelning beräknas å hela det enligt bankens räkenskaper utelöpande beloppet af sedlar eller andra löpande, tryckta eller graverade förbindelser tillika med det ytterligare belopp af sådana förbindelser, hvilket, utan att finnas i bankens räkenskaper upptaget, kan vara anmaldt; och ege borgenär, sedan han iakttagit hvad i 17 § är stadgadt, att för fordran, som nu är nämnd, uppbära den derå belöpande utdelning.

19 §.

Ej må bankens konkurs afslutas, förr än den i 17 § stadgade anmälningstid förflutit.

Denna förordning skall icke blifva gällande i de mål, som göras anhängiga före utgången af Juni månad nästkommande år.

Förslag

till förordning angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda banker.

Med upphäfvande af förordningen angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda banker den 6 Oktober 1848 stadgas som följer:

1 §.

När enskild bank utan konkurs upplöses, vill Konungen uppå anmälan härom genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af banken utgifven sedel eller annan löpande förbindelse, som tryckt eller graverad är, att vid förlust af all betalningsrätt inom två år från kungörelsens datum förbindelsen förete till infriande i banken. Nämnda kungörelse bör minst två gånger under hvartdera af dessa år från predikstolarne i riket uppläsas.

2 §.

Bankbolaget är uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den stad, der bankens hufvudkontor är beläget.

Fråga om afträdande af bolagets egendom till konkurs eller om årsstämming å dess borgenärer skall ock oberoende af bolagsmännens hemvist tillkomma underrätten i samma stad.

3 §.

Den ansvarighet för bankens förbindelser, som åligger de solidariske bolagsmännen, må ej mot dem göras gällande i annan ordning, än i förordningen om enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks och sparbanks konkurs finnes stadgad.

Denna förordning träder i kraft den 1 Juli nästkommande år.

Förslag

till förordning angående förändrad lydelse af 9, 52 och 79 §§ konkurslagen.

Häri genom förordnas, att nedannämnda paragrafer i konkurslagen den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

9 §.

Vid konkursansökning foge gäldenär uppteckning å boets egendom och gäld, med uppgift å borgenärens namn och hemvist, så ock å de böcker och handlingar som boet röra; och vare uppteckningen med edsförpligtelse underskrifven. Är ej bouppteckning bifogad, eller uppstår konkurs i följd af borgenärs yrkande och aflemnar ej gäldenär vid förklarings afgifvande bouppteckning; varde, i stad af Rätten och å landet af Domaren, förordnande genast meddeladt magistratsperson, kronofogde, länsman, Rättens betjent eller annan lämplig person att uppteckningen utan dröjsmål förrätta; och åligge gäldenären att allt, som till boet hör, under edsförpligtelse redligen uppgifva. Kan ej fullständig uppteckning genast ske; bör skriftlig uppgift å borgenärerne och deras hemvist Rätten eller Domaren ofördröjligen tillställas.

Då konkurs uppstått, varde förordnande genast meddeladt person, som nu nämnd är, att gäldenärs böcker och andra handlingar, som hans rörelse angå, under försegling sätta eller i förvar taga, så ock, der Rätten eller Domaren så nödigt anser, att låta konkursboets kända egendom under säker vård hållas, och boets angelägenheter bevakas intilldess, såsom framdeles sägs, gode män utsedda blifvit. Är ej bouppteckning af gäldenären ingifyn; varde förordnande, på sätt nyss nämndt är, alltid meddeladt. *Är gäldenären köpman, ege Rätten eller Domaren på yrkande af gäldenären eller någon af borgenärerne att, i stället för förordnande hvarom nu är nämndt, uppdraga åt en eller flera skickliga män att boet jemte de böcker och handlingar, som nämnda äro, omhändertaga, och med den befogenhet, som tillkommer gode män, boet förvalta, intilldess gode män utsedda blifvit.*

Varder annan än den, som domare- eller tjenste-ed aflagt, till förättningsman enligt denna § förordnad; svärje inför Rätten eller Domaren, att han det uppdrag redligen fullgöra skall och hafve sedan samma

pligt och njute lika skydd, som enligt lag tillkommer dem, hvilka Rättens ärenden gå.

52 §.

Sedan afgjort är, att ackord ej kommer till stånd, skall försäljning af boets egendom, så fort ske kan, ega rum, der ej borgenärerne besluta uppskof med försäljningen. Sådant uppskof må dock ej emot någon borgenärs eller gäldenärens vid sammankomst gjorda bestridande bestämmas till längre tid än ett år. Ej heller må sådant beslut lända till inskränkning i den rätt, i fråga om försäljning af egendom, som enligt lag tillkommer inteckningshafvare eller borgenär, hvarom i 54 § sägs.

79 §.

Har framställt jäf blifvit af Rätten ogilladt och sökes enligt borgenärernes å sammanträde fattade beslut af syssloman eller borgenär ändring i Rättens dom, det gälle ock för de andra borgenärerne, ändå att de ej i beslutet deltagit. Söker någon borgenär eljest ändring i Rättens dom; det gälle ej för dem, som ändring icke sökt.

M O T I V .

I skrifvelse den 29 November 1823 anmälde Rikets Ständer, att deras uppmärksamhet blifvit fästad derpå, hurusom den öfverklagade förlägenheten i allmänna rörelsen skulle kunna minskas genom upprättandet af enskilda bolag till bestridande af en sammansatt upplånings- och utlåningsrörelse, hvilka oberoende af Rikets Ständers penningeverk skulle förena de kapitalegandes och kapitalbehöfvandes intressen och småningom göra den vidsträckta kreditrörelse umbärlig, som dittills måst för allmän räkning bedrifvas. Då Rikets Ständer ansågo, att diskont-rörelsen hellre borde öfverlemnas åt den enskilda omtanken, än utgöra föremål för statsförvaltningens omsorg, hemställde de till Kongl. Maj:ts godtfinnande, att genom utfärdande af en allmän förordning vissa af Rikets Ständer föreslagna stadganden måtte warda meddelade med afseende å bolag, med föremål att till enskilde personer utlåna penningar.

1824 års
kungörelse.

Bland dessa stadganden var upptagen följande bestämmelse:

»För öfrigt skall allt hvad för handelsbolag stadgadt är eller blifver rörande vederbörligt anmälade, intagande uti Rättens in-teckningsprotokoll och kungörande i allmänna tidningarne om bolagets ingående, ändamål och dermed skeende förändringar, samt bolagsmännens ansvarighet, en för alla och alla för en, tillika med hvad som särskildt i afseende på invisningars utställande af enskilda eller bolag är eller varder föreskrivet, äfven för diskontbolagen lända till efterrättelse.»

I öfverensstämmelse med hvad Rikets Ständer föreslagit blef kungörelsen angående inrättandet af enskilda banker eller diskonter den 14 Januari 1824 af Kongl. Maj:ts utfärdad, hvilken kungörelse sålunda i fråga om bolagsmännens ansvar innehåller nyss anförda bestämmelse.

1824 års kungörelse var utfärdad af Konungen med den befogenhet, honom enligt 89 § Regeringsformen tillkommer. Den af Rikets Ständer i skrifvelsen använda formen för deras hemställan tillåter icke något tvifvel härom. Men genom den af Konung och Riksdag, i den ordning

1830 års lag
för Rikets
Ständers
Bank.

87 § Regeringsformen stadgar, stiftade lagen för Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830 undantogs denna kungörelse från området för Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt. I denna lags 6 § heter det nemligen:

»Enskilde stånde det fritt att bolag inrätta till bankrörelses bedrivande, under iakttagande af hvad genom Kongl. kungörelsen af den 14 Januari 1824 redan angående enskilde bankinrättningar är stadgadt eller framdeles af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer stadgadt varder»; och i slutet af lagen tillägges:

»Denna lag må såsom allmän civil lag ej annorledes ändras än på sätt i Regeringsformens 87 § stadgadt är.»

Bolagsordningen för Skånska privatbanken och Vermlands provincialbank.

Någon tillämpning af de i 1824 års kungörelse fastställda grunder för den enskilda bankrörelsen ifrågakom ej förr än år 1830, då på ansökan af 3 personer Kongl. Maj:t stadfästelseresolution den 14 Oktober utfärdades å bolagsregler och utlåningsreglemente för *Skånska privatbanken i Ystad*.

Enligt dessa bolagsregler skulle de tre uppgifna bolagsmännen svara *en för alla och alla för en för privatbankens förbindelser i likhet med föreskriften i Kongl. kungörelsen den 14 Januari 1824*.

Tvenne år derefter den 17 November 1832 stadfästades bolagsreglerna och utlåningsreglementet för den andra privatbanken, *Vermlands provincialbank*. Dessa bolagsregler innehöllo angående delegarnes ansvarighet, att för de förskrifningar, invisningar, depositionsbevis eller sedlar, af hvad namn de vara må, som af provincialbanken utfärdades, *lottegarne trädde i ansvarighet en för alla och alla för en*.

Förslag vid Riksdagen 1834—1835.

Vid Riksdagen (1834—1835) väcktes fråga om ändring i lagstiftningen för enskilda banker af Friherre Skogman och Grefve Frölich. Den förstnämnde föreslog, att delegare i behörigen privilegierad enskild låne- och sedelbank skulle svara för bolagets förbindelser endast med beloppet af den aktie eller andel, hvarför han sig i bolaget tecknat. Grefve Frölich åter ville tillåta inrättandet af banker med sedelutgifningsrätt antingen såsom aktiebanker, med ansvarighet för delegarne allenast med aktiekapitalet, men med en grundfond af minst 10 millioner riksdaler, eller såsom provincialbanker bestående af minst 100 lottegarare med solidarisk ansvarighet, och med en sammanskjuten fond af minst en million riksdaler. Af sistnämnde motionär föreslogs, att den solidariska ansvarigheten skulle så förstås »att (i olikhet med proprieborgen, den någon personligen åtecknat) ansvarigheten ej kommer i fråga förr än sedan, efter enskildt kraf mot direktionen, bankbolaget blifvit lagsökt att gemensamt gälda hvad som i bankens redbara tillgångar brista kan, och dervid, der någon lottegarare icke förmår sjelf gälda sin andel, denna andel

måste fyllas af någon eller några bland öfriga lottegarer, mot hvilka fordringsegaren finner godt att vända sin talan.» Med anledning af dessa motioner blef ett förslag till lag för offentliga bolagsbanker uppgjort af sammansatta Banko- och Lag-Utskottet. Utskottet ansåg sig böra fästa uppmärksamheten derpå att de bolag, som kunde önska att uppstå till bedrivande af bankrörelse med egna tryckta eller graverade kreditsedlar, delade sig i tvenne bestämdt olika slag, det ena hvilande på större verklig penningeförmögenhet under delegarnes större oafhänghet af hvarandra, och det andra på inbördes kännedom och förtroende, hvaraf sig visade att i förra fallet betydligheten af det tillskjutna kapitalet och i senare fallet gemensam ansvarighet utgjorde hufvudsakliga säkerheten. I Utskottets förslag upptogos derföre dels aktiebanker, dels solidariska banker såsom särskilda slag af offentliga bolagsbanker, hvilka skulle kunna erhålla privilegium till bedrivande af bankrörelse med egna tryckta eller graverade kreditsedlar. Det sammansatta Utskottets förslag blef af Ständerna återremitteradt och med anledning deraf af Utskottet omarbetadt, hvarefter, sedan ytterligare jemkningar i förslaget till följd af Ständens olika beslut blifvit vidtagna, Ständerna antogo ett förslag till lag för enskilda banker, enligt hvilket dylika banker med sedelutgifningsrätt skulle kunna stiftas, vare sig som aktiebank med ett grundkapital af minst 500,000 riksdaler silfver specie, eller såsom solidarisk bank med ett minimum för grundfonden af 250,000 riksdaler silfver specie, och hvaruti stadgandena angående delegarnes ansvarighet lyda sålunda:

I Kap.

Allmänna bestämmelser.

2 §.

Grundas bankinrättningen å delegarnes ansvarighet endast för beloppet af deras tecknade aktiesumma, kallas den aktiebank; grundas den på delegarnes ansvarighet, en för alla och alla för en, för fulla beloppet af bankens förbindelser, kallas den solidarisk bank. — — — — —

10 §.

Har banken brustit i betalning af någon ostridig skuld af hvad namn den vara må, ege borgenären genast för hela beloppet lagsöka en

eller flera af direktionens ledamöter med samma rätt att använda utmättnings- och bysättningstvång, som lag i allmänhet mot gäldenär medger; börande härvid bankens tryckta eller graverade invisningar och kreditsedlar anses i likhet med skuldebref, hvilka lyda å bestämd förfallotid och jemväl i öfrigt äro af den mest exekutiva beskaffenhet.

Vare det ock, när banken brustit i betalning, hvar och en af bankens borgenärer obetaget att väcka fråga om bankens försättande i konkurstillstånd.

III Kap.

Om solidarisk bank.

---

23 §.

Delegare i solidarisk bank, aktiedelegare likväl undantagne, ansvara med egendom och personer för uppfyllande af alla bankens förbindelser i sådan ordning att, derest vid anställda utmättningsförsök hos direktionens ledamöter tillgång i lösören saknas för betalning af fordran, den någon hos banken eger, borgenären är berättigad för bristen vända sig mot den eller de delegare, honom godt synes.

Har banken kommit i konkurstillstånd, ege borgenären emot hvardera delegaren den rätt, nu sagd är, änskönt försök till utmätning hos direktionens ledamöter icke föregått.

24 §.

Solidarisk delegare må ej frånträda bolaget före privilegii tidens slut utan bolagets samtycke. Beviljas hans afgang, fortfar ansvarigheten ett år efter kungörelse derom.»

Enär detta förslag af Rikets Ständer antogs endast få dagar före Riksdagens afslutande, hann detsamma ej att undergå grundlagsenlig granskning före Riksdagens slut, hvadan i öfverensstämmelse med då gällande grundlagsbestämmelser det af Rikets Ständer antagna förslaget förföll. Kongl. Maj:t beslöt likväl vid föredragningen af förslaget genom Justitie-expeditionen, att handlingarne skulle öfverlemnas till handels- och finansexpeditionen för att tjena till upplysning och ledning vid förekommande frågor om enskilda bankinrättningar.

Den omständighet att sålunda det af Rikets Ständer vid Riksdagen 1834—1835 antagna förslaget till lag angående enskilda banker förklarats skola tjena till ledning vid kommande pröfning af frågorna om oktroj för enskilda banker, i förening med den uppfattning som under 1830-talet synes hafva varit rådande, att Kongl. Maj:t oaktadt ofvan angifna stadgande i 1830 års banklag, skulle på grund af sin ekonomiska lagstiftningsrätt vara oförhindrad att medgifva inrättandet af sedelutgifvande bankinrättningar, som i fråga om ansvarigheten voro byggda på i viss mån andra grunder än den i 1824 års författning angifna, torde kunna antagas hafva varit anledningen dertill, att i några af de oktrojer, som beviljades under den närmast följande tiden, anträffas bestämmelser i detta ämne, hvilka stå i uppenbar strid med den i 1824 års kungörelse stadgade ansvarighet såsom i ett handelsbolag. Ty sedan för den tredje af de enskilda bankerna — den första enskilda bank för hvilken i oktrojen utgifvandet af tryckta eller graverade sedlar uttryckligen tilläts — *Stora Kopparbergs läns och bergslags enskilda bank* den 14 November 1835 beviljats oktroj, i hvilken angående delegarnes ansvarighet stadgats, att för de kreditsedlar, invisningar och förbindelser af hvad namn de vara må, som af banken utfärdades, skulle bankbolaget ansvara efter allmän lag och Kongl. kungörelsen den 14 Januari 1824, fann Kongl. Maj:t år 1837 vid beviljandet af oktroj för *Östgöta bank*, »att en privatbank kunde, under behöriga garantier, äfven utan aktieegarnes solidariska ansvarighet uppfylla alla rättmätiga anspråk på ordning och säkerhet», i följd hvaraf stadfästelse meddelades å det i bolagsreglerna upptagna stadgandet att *aktieegarne utgjorde ett bolag ansvarigt efter lag; dock ingen utöfver beloppet af innehafvande aktier*. I de för *Smålands* och *Örebro privatbanker* sistnämnda år meddelade oktrojer blef åter i fråga om delegarnes ansvar af Kongl. Maj:t faststald den bestämmelse, att bolaget ansvarade »för kreditsedlar, invisningar och förbindelser, som af centraldirektionen utfärdades, efter allmän lag och Kongl. kungörelsen af den 14 Januari 1824, så att hvad som bruste i full likvid, sedan bankens alla tillgångar gått till betalning, borde af delegarne gäldas en för alla och alla för en».

En likartad bestämmelse förekommer afven i den förnyade oktrojen för Skånska privatbanken i Ystad den 14 December 1839 samt i den förnyade oktrojen för Vermlands provincialbank den 17 Oktober 1840.

Vid 1840—1841 års Riksdag väcktes af N. W. Stråle motion i ämnet. Enligt hans förslag skulle solidarisk bank kallas den, hvaruti delegarne förbinda sig att, en för alla och alla för en, ansvara för bolagets förbindelser och utgifna sedlar; innehafvaren af sådan förbindelse eller

Bolagsordningar för privatbanker under åren 1835—1840.

Förslag vid Riksdagen 1840—1841.

sedel skulle dock icke ega rätt att af delegare fordra betalning förr än direktionen blifvit kräfd, utan att betalning af densamma genast erhållits. Vid remissen af denna motion framstälde Grefve Frölich ett förslag till lag för enskilda banker, hvilket hufvudsakligen skiljde sig från det vid föregående riksdag af Rikets Ständer antagna deri att sådana banker ej finge grundas på aktier utan delegarnes solidariska ansvarighet. Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet yttrade, att den vid föregående riksdag föreslagna inskränkta ansvarighet, till följd hvaraf delegare i aktiebank skulle ansvara endast med sitt insatta kapital, innebure ett undantag från den allmänna princip om bolagsmäns solidariska ansvarighet, som i 15 kap. Handelsbalken vore grundlagd, hvarifrån undantag minst borde ega rum till fördel för sedelutgifvande banker, hvilka företrädesvis borde underkastas stränga kontroller, helst allmänheten icke utan en besvärlig granskning af bolagsregler kunde erhålla kännedom om, huruvida ett bankbolag vore solidariskt eller aktiebolag. I följd häraf ansåg Utskottet, att aktiebanker med sedelutgifningsrätt icke vidare borde få bildas, utan endast banker med solidariskt ansvarige bolagsmän. Det af Utskottet upprättade förslag till lag för enskilda banker innehöll i fråga om delegarnes ansvarighet följande bestämmelser: »Till bankbolags stiftande erfordras minst femtio namngifne delegare, under solidarisk ansvarighet» (2 §).

»När banken brustit i betalning, skall det vara hvar och en af bankens borgenärer obetaget att väcka fråga om bankens försättande i konkurstillstånd» (15 §). — — — — —

»Innehafvare af oinlöst kreditsedel skall jemväl, oberoende af rätten att söka bankens försättande i konkurs, ega att lagsöka en eller flere af direktionens ledamöter med samma rätt att använda utmätningstväng, som lag och gällande författningar i allmänhet medgifva mot gäldenär för skulder af den mest exsekutiva beskaffenhet» (16 §). — — — — —

»Hafva direktionens samtliga ledamöter först undergått utmätning, men full tillgång saknats i deras lösa egendom, skall bristen kunna genom ny lagsökning utkrävas under enahanda tvång hos den eller de lottegarer, mot hvilka fordringsegaren finner för godt sin talan rikta» (17 §).

Efter det förslaget blifvit återremitteradt till Utskottet, erhöi 2 § följande förändrade lydelse: »Till bankbolags stiftande erfordras minst femtio namngifne delegare under den ansvarighet, som i denna lag bestämmes»; och anfördes såsom skäl för denna ändring af Utskottet, att den ansvarighet, som i förslaget bestämmes för alla delegarne i bank-

bolag, icke till fullo öfverensstämmet med det juridiska begreppet af solidarisk ansvarighet, sådant detsamma uttryckes i 15 kap. 2 § Handelsbalken. Under förhandlingarne angående Utskottets omarbetade förslag blef af tvenne Stånd antaget följande tillägg till ofvan anmärkta 15 §, hvilken i det reviderade förslaget utgjorde den 14 §: »Delegarne i enskild bank svare en för alla och alla för en för uppfyllandet af bankens alla förbindelser, på sätt och i den ordning här nedan stadgas».

Under den vidlyftiga debatten angående Utskottets omarbetade förslag, som egde rum på Riddarhuset den 24/2 1841 yttrade i afseende på den solidariska ansvarigheten J. A. Gripenstedt följande: »Vid hittills varande banker här i landet har icke den solidariska ansvarigheten inträdt förr, än bankens tillgångar blifvit använda; men hvar och en inser att en sådan ansvarighet är ofullkomlig». Han föreslog derföre, att solidarisk ansvarighet skulle inträda en månad efter det sedelinvexlingen upphört och kunna göras gällande mot alla delegare utan afseende på om de vore medlemmar af direktionen eller icke. Af andra talare åter uttalades den åsigt, att enligt 1824 års förordning ett aktiebolag skulle kunna bildas för bankrörelses bedrivande och af Kongl. Maj:t erhålla sanktion. Debatten angående ofvan anmärkta §§ i Utskottets förslag rörde sig i öfrigt hufvudsakligen derom, huruvida ansvarigheten borde skärpas samt huruvida lagsökning borde anställas mot direktionens medlemmar, innan talan finge föras mot annan bolagsman. Å andra sidan anmärktes i Stånden, att den solidariska ansvarigheten borde begränsas, så att den icke slutligen träffar den rikare deltagaren i större proportion, än han deltagit i bankrörelsen, på det att större kapitalister ej måtte afskräckas från inträde i bolaget.

Slutligen blef dock den af Utskottet föreslagna lydelsen af ofvan anmärkta §§ med nyss anförda tillägg antagen af Riksdagen, hvilken i skrifvelse den 2 Juni 1841 anhöll, att Kongl. Maj:t måtte upphäfva Kungörelsen den 14 Januari 1824 och utfärda ny lag för enskilda banker i öfverensstämmelse med Rikets Ständers ofvannämnda förslag. Af samma anledning som vid sist föregående riksdag kunde ej heller detta Riksdagens förslag vinna Konungens sanktion.

Vid 1844—1845 års Riksdag väcktes ånyo åtskilliga motioner om stiftande af en lag för enskilda banker och sammansatta Banko- och Lag-Utskottet föreslog en lag för enskilda banker samt vilkoren för deras rörelse under uttalande deraf att den författning, i kraft af hvilken enskilda banker voro tillätne eller Kongl. kungörelsen den 14 Januari 1824, jemförd med 15 kap. Handelsbalken, uppenbarligen vore ofullständig. Uti Utskottets förslag innehöllo 14, 15 och 16 §§ enahanda bestämmelser

*Förslag vid
Riksdagen
1844—1845.*

rörande delegarnes ansvarighet som det af Rikets Ständer vid näst föregående riksdag antagna förslaget, endast med det tillägg att innehafvare af sedel eller invisning, som ej inlöstes, skulle ega att genast erhålla kvarstad å en eller flere direktionsledamöters egendom samt att, sedan en månad förflutit, lagsöka en eller flere direktionsledamöter.

I Stånden anmärktes, å ena sidan: att ansvarsbestämmelserna vore allt för stränga; att tiden för lagsökning mot direktör borde utsträckas till 6 månader; och att den solidariska ansvarigheten för öfrige bolagsmän ej borde inträda förr, än det efter bankens utredning visade sig, att brist uppstode; och å den andra: att anståndstid af en månad för direktörerna ej borde medgifvas samt att den solidariska ansvarigheten borde förverkligas.

Utskottet, dit ärendet återremitterades, vidhöll sitt förslag, och detta antogs af Rikets Ständer, som i skrifvelse den 24 Maj 1845 öfverlemnade detsamma till Kongl. Maj:ts stadfästelse.

Kongl. kungörelsen 1846.

Den af Rikets Ständer antagna lagen för enskilda banker blef dock icke af Konungen sanktionerad; hvaremot Kongl. Maj:t, under godkännande af hvad Rikets Ständer vid förslagets afgifvande anfört om ofullständigheten af de för dessa inrättningar dittills gällande föreskrifter, fann sig föranlåten att med begagnande af den rätt, som enligt 89 § Regeringsformen honom tillkom, och med tillämpning af *Kongl. kungörelsen angående enskilda banker eller diskonter af den 14 Januari 1824* utfärda Kongl. kungörelsen angående enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, den 9 Januari 1846. Uti ingressen till denna författning uttalas, att de åsigter, som af Rikets Ständer uti deras förslag blifvit uttryckta, i väsentlig måtto af Kongl. Maj:t antogos; och 16 § i kungörelsen innehöll följande bestämmelse: »*I afseende å delegarnes ansvarighet och bolagets rättighet att afdraga ränta och i vissa fall beräkna öfverränta gälle hvad i Kongl. kungörelsen angående enskilda banker och diskonter af den 14 Januari 1824 redan stadgadt är*».

Senare mom. af denna § upptager åter såsom de ämnen, med afseende å hvilka bankbolagen skulle vara förpligtade att underkasta sig hvad framdeles kunde blifva stadgadt: dels preskriptionstiden för inlösen af enskild banks förbindelser, dels om och i hvad mån bevakning deraf i bankens konkurs eller årsproklama skulle erfordras.

Förordningen den 6 Oktober 1848.

I dessa båda ämnen tillika med frågan om forum för bankbolag blef, i den ordning som 87 § Regeringsformen föreskrifver, lag stiftad genom förordningen angående vissa lagbestämmelser med afseende å enskilda banker den 6 Oktober 1848; i hvilken förordning deremot ej vidrördes frågan om delegarnes ansvarighet för bankens förbindelser. Vid

granskningen i Högsta Domstolen af förslaget till denna författning uttalades visserligen af en ledamot i domstolen, »att bestämda och tydliga föreskrifter ännu saknades för bedömande af flera viktiga frågor af olika beskaffenhet, som måste uppkomma vid en privatbanks konkurs, rörande delegarnes ansvarighet för bankens skulder i mån af olika förbindelser vid oktrojens meddelande för hvarje bank särskildt, hvarföre 15 kap. Handelsbalken och förordningen den 14 Januari 1824 icke synas lemna nog fullständig vägledning». Detta yttrande föranledde dock ej att frågan om bankdelegarnes ansvar kom under någon vidare behandling i sammanhang med de till allmän civil lag hänförliga bestämmelserna för enskilda banker, som meddelades i 1848 års förordning.

I de bankoktrojer, som efter utfärdandet af 1846 års banklag under nämnda år och derpå följande åren meddelades, intogos i fråga om delegarnes ansvarighet en hänvisning till stadgandet i 1824 års kungörelse. I samtliga dessa oktrojer heter det nemligen, endast med någon olikhet i redaktionen, att i afseende å lottegarnes ansvarighet för de kreditsedlar, invisningar och förbindelser, af hvad namn de vara må, som af banken utfärdas, gäller hvad i Kongl. kungörelsen angående enskilda banker och diskonter af den 14 Januari 1824 stadgadt är.

*Bank-
oktrojerna
1846—1864.*

Såsom bekant, nedsattes år 1852 en komité för att afgifva förslag till sådant ordnande af kreditförhållandena och låneanstalterna, »hvarigenom, med fästadt afseende å Rikets Ständers genom grundlagarne förvarade rätt att bestämma om förvaltningen af Rikets Ständers bank, penningcirkulationen och näringarnes utveckling kunde befordras äfvensom trygghet för framtiden beredas mot de hvälfningar i penningeväsendet, hvaraf riket i fordnade tider rönt kända olägenheter». Det förslag till lag för enskilda banker, som af denna komité år 1853 blef afgifvet, innehåller i fråga om delegarnes i enskild bank ansvar samma bestämmelser som det af Rikets Ständer vid 1845 års Riksdag antagna förslaget.

*Förslag af
1852 års
komité.*

Vid 1853—1854 års Riksdag väcktes ånyo förslag till lag angående de enskilda bankerna. Detta förslag grundade sig väsentligen på nyssnämnda komitébetänkande, som af Kongl. Maj:t aflemnats till Rikets Ständers kännedom, och förslaget var i fråga om bankdelegarnes ansvarighet med komitébetänkandet helt och hållet öfverensstämmande.

*Förslag vid
Riksdagen
1853—1854.*

Banko- och Lag-Utskottet yttrade vid behandlingen af detta förslag, att då den solidariska ansvarigheten borde vara lika för enskild banks alla delegare och stadgandena om kvarstad och utmätning å direktionsledamöternes egendom endast skulle leda till olikhet i ansvarigheten och svårighet att erhålla lämpliga direktörer, men ej till någon ökad säkerhet för allmänheten, hade Utskottet i denna del afvikit från komiténs

förslag; men på det ingen ovisshet om tillämpningen af denna ansvarighet mot enskild banks ledamöter måtte ega rum uti en särskild paragraf intagit bestämmelse i afseende på berörda tillämpning. Utskottets förslag antogs af Rikets Ständer, som i skrifvelse den 4 December 1854 yttrade att de ansågo lagstiftningen för enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, böra uti en enda lag sammanföras samt att alla för så beskaffade banker dittills gällande föreskrifter borde upphävas; hvarföre Rikets Ständer för sin del beslutat »att med upphäfvande af Kongl. kungörelsen den 9 Januari 1846 angående enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, och Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848 angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda banker, må utfärdas en lag för enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar», hvari nedannämnda paragrafer skulle erhålla följande lydelse:

§ 18.

Delegare i enskild bank svaren en för alla och alla för en för uppfyllandet af bankens alla förbindelser, på sätt och i den ordning här nedan stadgas.

§ 20.

För fordran hos bankbolag skall bolaget i första rummet sökas.

Är fordringen genom utslag fastställd och får borgenär ej betalning af bolaget, då må på grund af samma utslag utmätning ske hos den af bolagsmännen, borgenären helst vill.

Vid granskning i Högsta Domstolen af Rikets Ständers förslag anmärktes bland annat, att innehafvares af enskild banks kreditsedlar rätt till betalning komme att mer än tillbörligt och nödigt vore inskränkas, om de, såsom i förslaget 20 § var antydtt, skulle, äfven sedan banken råkat i konkurstillstånd, vara förhindrade att söka de särskilda bolagsmännen innan de i första rummet hållit sig till banken. Kongl. Maj:t, som ansåg de framställda erinringarne mot de delar af förslaget, som egde gemenskap med civillag, vara af beskaffenhet att hindra detsamma antagande i den ordning Rikets Ständer annålt, vägrade sanktion.

Kongl. kungörelsen den 10 November 1855.

Deremot tog Kongl. Maj:t detsamma i öfvervägande i afseende på de delar af förslaget, hvilka innefattade stadganden af ekonomisk och administrativ egenskap, och lät med anledning deraf den 10 November 1855 utfärda kungörelse om vissa ändringar och tillägg vid Kongl. kun-

görelsen den 9 Januari 1846, hvilken kungörelse visserligen gifver ny lydelse af ofvan anmärkta 16 § i 1846 års banklag, så vidt densamma afhandlar rättigheten till ränta och öfverränta, men i fråga om ansvarigheten endast upprepar stadgandet i 16 § af sistnämnda författning, i det att 16 § 1 mom. i 1855 års kungörelse lyder:

»I afseende på delegarnes ansvarighet gälle hvad i Kongl. kungörelsen angående enskilda banker eller diskonter af den 14 Januari 1824 redan stadgadt är.»

Vid 1856—1858 års Riksdag väcktes åter förslag till ny lagstiftning angående enskilda banker af flera motionärer, af hvilka en åsyftade bland annat att solidarisk ansvarighet icke måtte erfordras i och för enskilda banker vare sig att dessa utgåfvo egna, tryckta eller graverade kreditsedlar eller icke; en annan åter (Grefve Frölich) ansåg att 1824 års kungörelse borde formligen återkallas. Den sistnämnde framställde ett fullständigt förslag till »allmän lag för bankrörelse med rättighet att utgifva egna tryckta eller graverade kreditsedlar» och föreslog att i bolagsreglerna för banken borde inflyta förbindelse och öfverenskommelse om solidarisk ansvarighet, så beskaffad som § 5 i förslaget vidare föreskref, nemligen att »solidarisk ansvarighet af bankbolag skall så förstås och tillämpas att först i andra rummet och efter det såväl bankens alla tillgångar, som direktionsledamöternes blifvit i mät tagne och icke af Magistraten i staden anses tillräcklige (derom utslag efter 14 dagar efter anställt åtal skall afkunnas) af öfrige bolagets medlemmar skola, en för alla och alla för en, kännas skyldige gälda de kraf, som sedelinnehafvare med härmed tilldelad förmånsrätt och derefter andra bankens gäldenärer vid Rådstufvurätten förmå göra gällande.»

*Förslag vid
Riksdagen
1856—1858.*

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet fann önskvärdt, att ett förslag till författning angående enskilda banker af Riksdagen aflemnades till Kongl. Maj:ts pröfning; och ansåg Utskottet författningen böra omfatta jemväl enskilda banker utan rätt att utgifva banksedlar. Ehuru Utskottet vid jämförelse af de i ämnet utfärdade författningar, nemligen Kongl. kungörelserna den 14 Januari 1824 och den 9 Januari 1846, förordningen den 6 Oktober 1848 samt Kongl. kungörelsen den 10 November 1855, ansåg det uppenbart visa sig att dessa lagar innefattade bestämmelser både af civillags och ekonomisk natur, fann Utskottet dock för allmänheten önskvärdt att föreskrifterna i ämnet sammanfördes i en författning. Utskottet uppgjorde därför förslag till en förordning angående enskilda banker, hvilken skulle innefatta alla de ämnen, hvarom i nyssnämnda fyra författningar var lagstiftadt.

I fråga om bolagsmännens ansvar antog Utskottet den solidariska

ansvarigheten böra ega rum för bolagsmännen så väl uti banker utan sedelutgifningsrätt, som i de, hvilka skulle hafva en sådan rättighet; men Utskottet ansåg att det icke vore erforderligt eller lämpligt, att, på sätt sistnämnde motionär föreslagit, uti ifrågavarande speciallag bestämma, huru solidarisk ansvarighet i lagskipningen borde förstås och tillämpas, enär i allmänna lagen borde sökas de föreskrifter, som tjena domaren till ledning i alla de speciella fall, der tillämpning af ansvarigheten komme i fråga. I Utskottets förslag till förordning angående enskilda banker lydde 2 § 1 mom. sålunda:

»De, som om bankbolags stiftande sig förena, böra vara svenske medborgare, till antalet minst 20, och svaren de en för alla och alla för en för uppfyllandet af alla bankbolagets förbindelser. De kallas solidariska bolagsmän.»

Utskottets förslag bifölls af Rikets Ständer, som den 9 Mars 1858 afläto en skrifvelse, i hvilken Rikets Ständer »dels hos Kongl. Maj:t anmälde att Rikets Ständer för sin del beslutat, dels ock hos Kongl. Maj:t anhöllo att med upphäfvande af Kongl. kungörelsen den 14 Januari 1824, Kongl. kungörelsen den 9 Januari 1846, Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848 samt Kongl. kungörelsen den 10 November 1855 måtte utfärdas en förordning angående enskilda banker af den lydelse skrifvelsen innehöll».

Sedan Högsta Domstolen blifvit hörd öfver Riksdagens förslag — dervid hemställan gjordes af en utaf Högsta Domstolens ledamöter att, för undanrödjande af ovisshet och skiljaktiga meningar derom, när bolagsmännens ansvarighet må kunna genom lagsökning göras gällande mot dem personligen, ett bestämdt stadgande derom borde meddelas — förordnade Kongl. Maj:t att förslaget skulle öfverlemnas till den komité, som under år 1858 blifvit tillsatt med uppdrag att bland annat afgifva utlåtande angående de förändringar, som kunde blifva »behöfliga såväl i organisationen och sammanhanget af de anstalter, hvilka med penninge- och kreditväsendet hafva gemenskap, som i de lagar, hvilka dermed stode i förbindelse».

Finans-
komiténs för-
slag 1862.

Af denna komité, den så kallade finanskomité, uppgjordes bland annat ett förslag till lag angående enskilda sedelutgifvande banker, hvars bestämmelser angående lottegarnes ansvar helt och hållet öfverensstämmer med den af Rikets Ständer vid 1856—1858 års riksdag antagna banklagen.

Förslag vid
Riksdagen
1862—1863.

Finanskomiténs förslag angående sedelutgifvande banker upptogs af särskilde motionärer vid 1862—1863 års Riksdag, hvars sammansatta Banko- och Lag-Utskott yttrade: »att ansvarigheten för bankbolagets

förbindelser icke inskränkes allenast till bankbolags grundfond och öfriga egna tillgångar, utan deremot att bolagsmännen skola vara ansvariga en för alla och alla för en för bankens samtliga förbindelser, inbegripna, genom att bidraga till förtroende från allmänhetens sida, för banken en fördel och för allmänheten ökad säkerhet uti den enskilda förmögenhet, hvilken bolagsmännen kunna ega. Visserligen förekomma å andra sidan mot den solidariska ansvarigheten anmärkningar, hvilkas betydelse icke torde kunna förnekas; men då tillämpningen af dylik ansvarighet med all sannolikhet bör blifva ytterst sällsynt, synnerligen när det tillika föreskrifves att i hvarje bank skall bildas en reservfond och att den bank, som gjort så stora förluster att reservfonden och en viss mindre del af grundfonden gått förlorade, skall ställas under utredning, läser ett upphäfvande af nämnda ansvarighet, i hvad angår banker med rätt att utgifva egna banksedlar, så mycket mindre böra nu ifrågasättas som det samman knappast skulle af det allmänna tänkesättet godkännas».

I Utskottets förslag lyder 2 § sålunda:

»Delegarne i sådant bankbolag böra vara svenske medborgare, till antalet minst trettio, och svare de, en för alla och alla för en, för uppfyllandet af alla bankbolagets förbindelser. De kallas solidariska bolagsmän».

Denna paragraf godkändes af alla fyra Ständer, hos Ridderskapet och Adeln, Preste- och Borgarestånden utan diskussion och i Bondeståndet efter en debatt, som dock endast angick frågan om inrymmande af kommanditdelegare; och aflät Riksdagen den 23 November 1863 skrifvelse, hvori Riksdagen, i enlighet med hvad Riksdagen för sin del beslutat, anhöll att Kongl. Maj:t med upphäfvande af förenämnde 1824, 1846, 1848 och 1855 års författningar måtte i öfverensstämmelse med det bilagda, af Rikets Ständer antagna förslaget utfärda lag om enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

Sedan Högsta Domstolens yttrande inforrats öfver det af Rikets Ständer antagna förslaget, i hvilket yttrande frågan om betydelsen af den solidariska ansvarigheten icke finnes vidrörd, fann Kongl. Maj:t förslaget icke kunna godkännas.

I Kongl. Maj:ts skrifvelse till påföljande Riksdag angående de lagförändringar, å hvilka sanktion ej blifvit meddelad, anföres i öfverensstämmelse med hvad af Högsta Domstolen blifvit anmärkt, såsom skäl för vägran af sanktion:

att af de uti ifrågavarande förslag antagna stadganden en del ostridigt vore af civillags natur, hvaremot de öfriga dittills ansetts falla inom den ekonomiska lagstiftningens område, utan att Rikets Ständer,

så vidt deras framställning föranledde, syntes hafva haft för afsigt att häri påkalla någon ändring;

att ett sådant sammanförande i en lag af särskilda till olika grenar af lagstiftningen hörande ämnen väl förut någon gång egt rum, men syntes, såsom lätt framkallande tvekan om och i hvad mån de särskilda bestämmelserna sedermera kunde af Konungen ensam, utan Rikets Ständers medverkan, upphävas eller ändras, ej böra vidtagas i andra än sådana undantagsfall, då några särskilda fördelar derigenom kunde vinnas;

att Rikets Ständers vid 1845 års riksdag framställda förslag till lag för enskilda banker af lika vidsträckt omfattning som ifrågavarande ej blifvit i sin helhet bifallet, utan deladt i två särskilda författningar, hvaraf den ena upptog de stadganden, som ansågos tillhöra den ekonomiska lagstiftningen och på grund af 89 § Regeringsformen af Kongl. Maj:t den 9 Januari 1846 utfärdades, under det den andra, såsom innehållande de till allmän civillag hänförliga bestämmelserna i den för sådan lags stiftande föreskrifna ordning, antogs under den 6 Oktober 1848;

att för den föreslagna återföreningen af dessa sålunda dittills i olika ordning behandlade ämnen några giltiga skäl ej syntes hafva blifvit anförda, samt

att på grund häraf och med afseende jemväl å de anmärkningar, som blifvit framställda emot de delar af förslaget, hvilka vore af civillags natur, Kongl. Maj:t funnit förslaget i det skick, det af Riksdagen för dess del blifvit antaget, icke kunna godkännas.

Kongl. kungörelsen den 20 Maj 1864.

Deremot beslöt Kongl. Maj:t att anbefalla chefen för Finansdepartementet att i anledning af Riksdagens förslag anmäla frågan om förändrad lagstiftning för enskilda sedelutgifvande banker *med inskränkning till sådana föreskrifter, som kunde i administrativ väg meddelas.*

Vid derefter den 20 Maj 1864¹⁾ skedd föredragning af ärendet utaf chefen för Finansdepartementet åberopade bemälda departementschef

¹⁾ Med behörigt tillstånd bifogas följande utdrag af det inför Konungen i Statsrådet rörande 1864 års kungörelse förda protokoll.

Utdrag af protokollet öfver Finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 20 Maj 1864.

Närvarande:

Efter — — — anmälda Departementschefen, Statsrådet Herr Friherre Gripenstedt i underdånighet:

att sedan, uppå föredragning genom Justitiedepartementet af Rikets senast församlade Ständers, detta protokoll bilagda underdåniga skrifvelse af den 26 November 1863 med för-

Kongl. Maj:ts beslut, hvarigenom honom blifvit anbefaldt att anmäla frågan om förändrad lagstiftning för enskilda banker med inskränkning till sådana föreskrifter, som kunde i administrativ väg meddelas; och

slag till lag om enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar, Kongl. Maj:t, under den 26 sistlidne April, jemte förklarande, att förslaget i dess närvarande skick icke kunde godkännas, i nåder anbefalt Herr Chefen för Finansdepartementet att, i anledning af berörda förslag, anmäla frågan om förändrad lagstiftning för enskilda, sedelutgifvande banker, med inskränkning till sådana föreskrifter, som kunde i administrativ väg meddelas, detta ärende nu vore färdigt att inför Kongl. Maj:t i underdånighet föredragas;

och, efter det Herr Departementschefen dels redogjort för det af Rikets Ständer öfverlemnade förslagens innehåll, äfvensom för de förändringar, hvilka härigenom skulle uppkomma i nu gällande lagstiftning för enskilda banker, dels ock fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet å de anmärkningar, som vid den i Högsta Domstolen förhafda granskningen af öfvermålade förslag blifvit deremot framställda, tillstyrkte Herr Departementschefen underdånigst, det Kongl. Maj:t, i enlighet med dess nådiga beslut den 26 sistlidne April, behagade förklara, att, då de i §§ 35, 36 och 38 af förslaget intagna bestämmelser — hvarom stadganden förekomma dels i Kongl. Förordningen den 6 Oktober 1848, angående vissa lagbestämmelser i afseende på enskilda banker, dels ock i Konkurslagen af den 18 September 1862 — äro af civillags natur, dessa paragrafer skola från förslaget uteslutas, samt att för öfrigt i följande paragrafer af förslaget må göras nedannämnda, mindre betydande ändringar och utslutningar, nemligen:

att de i § 1 förekommande orden »af bolaget» och »förordningar» må utbytas, de förra mot: »för bolaget», och det senare ordet emot: »författningar»;

att den i §§ 3, 4, 5, 7, 8, 10 och 25 förekommande benämningen: »kommanditdelegare» må utbytas emot de mera egentliga benämningarne: kommanditlottegar» och, i 4 §, »egare af kommanditlotter»;

att ej mindre de i § 24 litt. b. förekommande orden: »efter hvad derom i § 27 sägs», såsom mindre egentliga, än äfven hela mom. 2 i § 26, såsom innefattande en öfverflödig och möjligen till misstydning ledande bestämmelse, må från förslaget utgå;

samt att, då det syntes böra tillkomma bolaget allena att, efter sig företeende förhållanden, bestämma minimum af det belopp, bolaget såsom insättning vill emottaga, och hvarken ur rättssynpunkt eller för det allmännas skull skäl förefunnes till det i § 31 mom. 2 intagna stadgande derom, »att insättningsbevis med eller utan utfäst ränta, stäldt till viss man, ej må lyda å mindre belopp än 100 rdr riksmünt», detta stadgande må utgå och momentet erhålla följande ändrade lydelse:

»Insättningsbevis med eller utan ränta skall ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse deraf bör till nye egarens säkerhet i banken anmälas»;

hemställande Herr Departementschefen i underdånighet att det från Rikets Ständer nu inkomna förslag till lag om enskilda, sedelutgifvande banker måtte, med iakttagande af hvad sålunda blifvit föreslaget, af Kongl. Maj:t i nåder godkännas och, i sammanhang dermed,

Kongl. Kungörelsen den 14 Januari 1824 angående inrättande af enskilda banker och diskonter;

Kongl. Kungörelsen den 9 Januari 1846 angående enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar, och

tillstyrkte föredraganden, att då de i förslagets 35, 36 och 38 §§ (i hvilka paragrafer icke förekommer något angående delegarnes ansvarighet) intagna bestämmelser, hvarom stadganden förekommo dels i Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848, dels i Kongl. förordningen den 18 September 1862, voro af civillags natur, *dessa paragrafer skulle ur förslaget uteslutas*, samt att för öfrigt i några paragrafer skulle göras vissa mindre betydande ändringar och uteslutningar.

Med anledning häraf hemstälde departementschefen att det från Rikets Ständer inkomna förslaget till lag om enskilda sedelutgifvande banker måtte, med iakttagande af hvad sålunda blifvit föreslaget, af Kongl. Maj:t godkännas och i sammanhang dermed bland andra Kongl. Kungörelsen den 14 Januari 1824 varda upphäfd; och blef denna hemställd af Kongl. Maj:t bifallen. Så utfärdades Kongl. Kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 20 Maj 1864; och innehåller denna författnings ingress, att Kongl. Maj:t — som funnit sig förhindrad att i oförändradt skick antaga det af Rikets Ständer öfverlemnade förslaget, hvilket jemväl omfattade ämnen, som voro af civillags natur — funnit godt att, med upphäfvande af Kongl. Kungörelsen den 14 Januari 1824 rörande inrättande af enskilda banker och diskonter, Kongl. Kungörelsen den 9 Januari 1846 angående enskilda banker, hvilka utgifva egna kreditsedlar och Kongl. Kungörelsen den 10 November 1855 om vissa ändringar och tillägg vid 1846 års förenämnda kungörelse, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Rikets Ständers förslag till efterrättelse för de enskilda sedelutgifvande banker, hvilka derefter inrättades eller erhöillo förlängd oktroy, gifva de stadganden, som i författningen innehållas. I ordagrann öfverensstämmelse med Rikets Ständers förslag innehåller 2 § i denna kungörelse angående delegarnes ansvarighet:

Kongl. Kungörelsen den 10 November 1855 om vissa ändringar och tillägg vid sistnämnda Kongl. kungörelse

varda upphäfne, samt att Kongl. Maj:t behagade låta allmän kungörelse i ämnet utfärda sådan den finnes detta protokoll bilagd.

Ut i hvad Föredragande Herr Departementschefen härvid tillstyrkt instämde Statsrådets öfrige ledamöter.

Kongl. Maj:t behagade i nåder gilla och bifalla hvad Statsrådet i förestående — — mål i underdånighet yttrat och hemställt.

In fidem Protocolli,
Mildhog Lundgren.

Delegarne i sådant bankbolag böra vara svenske medborgare, till antalet minst trettio, och svare de, en för alla och alla för en, för uppfyllandet af alla bankbolagets förbindelser. De kallas solidariska bolagsmän.

Allt sedan 1864 års förordning blifvit utfärdad, hafva de bankoktrojer, som meddelats, sammanstämmande innehållit i fråga om lottegarernes ansvar följande bestämmelse: »*Lottegarne svaren en för alla och alla för en för uppfyllandet af bolagets alla förbindelser*».

*Bankoktrojer
efter 1864.*

Någon framställning rörande lagstiftningen angående bankdelegarnes ansvarighet förekom sedermera icke förr än vid 1871 års riksdag, då en motionär i Andra Kammaren erinrade, hurusom enligt hans tanke den i 2 § af kungörelsen den 20 Maj 1864 stadgade solidariska ansvarigheten vore föga betryggande, i det att, i händelse bankbolaget ej kunde fullgöra sina förbindelser utan försattes i konkurs, inträdde icke dermed någon rättighet att mot delegarne i bolaget göra gällande anspråk på fullgörande af bolagets förbindelser, utan först sedan bankbolagets konkurs hunnit utredas och dess tillgångar fördelas. Då nu vid konkursutredningars långsamma fortgång ett flertal af år kunde förgå innan konkursen vore utredd och detta rymliga anstånd kunde begagnas så, att rättigheten att af de efter utredningen kvarvarande delegarne utkräva hvad i konkursen brustit icke blefve mycket värd, föreslog motionären ett stadgande derom, att, om bankbolag gjorde konkurs eller om dess rörelse till följd af oförmåga att inlösa dess sedlar inställdes, skulle för bankens solidariska bolagsmän inträda skyldigheten att genast, en för alla och alla för en, uppfylla bankbolagets förbindelser så, som bolagsmännens egna. Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet erinrade, att det föreslagna stadgandet vore af civillags natur, och då enligt ingressen till 1864 års kungörelse Kongl. Maj:t funnit sig böra ur det af 1862—1863 års Riksdag antagna lagförslag utesluta sådana stadganden, som ansågos tillhöra civillag, torde det af motionären ifrågasatta stadgande icke kunna uti omförmälda kungörelse inrymmas; hvadan Utskottet, som för öfrigt ansåg den tolkning af allmän lag, som förslaget innefattade, icke vara af behovet påkallad, afstyrkte bifall till motionen. Betänkandet bifölls af Första Kammaren utan diskussion och af Andra Kammaren efter yttranden af två ledamöter, hvilka dock icke framstälde något yrkande.

Till 1874 års Riksdag aflät Kongl. Maj:t proposition med förslag till författning angående sedelutgifvande banker, deri delegarnes ansvarighet bestämdes på samma sätt som i kungörelsen 1864, allenast med det tillägg i den paragraf, hvori ansvarigheten bestämmes, att bankbolaget kunde ingås för viss tid eller ock utan någon tidsbestämning. Men

*Kongl. Kungörelsen den
12 Juni 1874.*

detta tillägg uteslöts af Riksdagen, som i enlighet med Banko- och Lag-Utskottets utlåtande beslöt att ifrågavarande paragraf skulle bibehållas vid samma lydelse, som den i kungörelsen den 20 Maj 1864 erhållit; och Riksdagens beslut härutinnan blef ock godkänt af Kongl. Maj:t, i följd hvaraf 2 § af den i ämnet utfärdade kungörelsen den 12 Juni 1874 är lika lydande med motsvarande paragraf i 1864 års författning.

*Motioner vid
1879 och 1880
årens Riks-
dagar.*

Vid 1879 års Riksdag väcktes i Andra Kammaren en motion, deruti uppmärksamheten fästes å de stridiga meningar och uppfattningar, som förefunnes, beträffande beskaffenheten och vidsträcktheten af den ansvarighet, som i afseende å enskilda sedelutgifvande banker må åligga de solidariska bolagsmännen, och motionären föreslog att Riksdagen måtte för sin del besluta och till Kongl. Maj:t med begäran om stadfästelse öfverlemna en förordning innefattande bestämd och tydlig förklaring hvad som i afseende å det ämne, hvilket är föremål för omförmälda stridiga meningar och uppfattningar, må vara med gällande lagar och författningar öfverensstämmande.

Sedan Lag-Utskottet på anförda skäl hemställt, att motionen icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda, och denna hemställan blifvit af Första Kammaren bifallen samt frågan sålunda vid 1879 års Riksdag förfallit, väcktes af samme motionär vid 1880 års Riksdag ny motion i ämnet, hvaruti föreslogs att Riksdagen för sin del skulle besluta den förklaring af lagen i fråga om den solidariska ansvarigheten för delegare i sedelutgifvande enskild bank, att, då sådan bank icke förmår att efter ordalydelsen fullgöra sina förbindelser, en hvar, som eger förfallen fordran hos banken, eger att för sin fordran söka hvem han vill af de solidariska bolagsmännen.

Lag-Utskottet hemställde, att då genom skrifvelsen den 3 Januari 1879 komiterade blifvit bemyndigade att taga i öfvervägande bland annat frågan om hvilka särskilda föreskrifter må finnas lämpliga för utredning af tillgångar, som blifvit till borgenärers förnöjande afträdde af enskilda banker, samt att i ämnet afgifva förslag, motionen icke måtte af Riksdagen bifallas, och Utskottets hemställan blef af Riksdagen bifallen.

Sådana äro hufvuddragen af lagstiftningens utveckling i fråga om bankdelegarnes ansvar, efter det 1824 års kungörelse blifvit utfärdad.

I fråga om betydelsen af den i 1864 och 1874 års författningar förekommande bestämmelsen, att delegarne skola svara en för alla och alla för en för bankbolagets förbindelser, hafva, såsom bekant, tvenne särskilda uppfattningar blifvit framställda, den ena att, så snart bankrörelsen i följd af bankens oförmåga att fullgöra sina förbindelser blifvit instäld, en hvar, som har förfallen fordran hos banken, eger att genast för samma fordran söka hvilken af de solidariska bolagsmännen, han vill; den andra åter att, först efter det banken blifvit utredd och dervid ådagalagts att brist förefinnes samt denna blifvit till beloppet bestämd, bankens borgenärer ega att med sina anspråk vända sig mot de solidariska bolagsmännen.

Betydelsen af den solidariska ansvarigheten enligt nu gällande lag.

Den föregående redogörelsen för hvad i fråga om lagstiftningen angående enskilda banker förekommit synes dock komiterade otvetydigt gifva vid handen, att de solidariska bankdelegarnes ansvarighet äfven i de bankbolag, hvilka erhållit oktroj under 1864 eller 1874 års banklagar, icke är annan än den, som i 15 kap. Handelsbalken stadgas för solidariska delegare i handelsbolag.

Ty då i 1824 års kungörelse sådan ansvarighet uttryckligen var stadgad samt i 1846 års kungörelse i fråga om bankdelegares ansvarighet hänvisning gjordes till förstnämnda kungörelse, synas ej mindre förhandlingarne i bankfrågan, under tiden emellan 1846 och 1864, än äfven det sätt, hvarpå 1864 års författning tillkommit, förbjuda hvarje antagande att det derstädes förekommande stadgandet att delegarne i bankbolaget skola svara »en för alla och alla för en för uppfyllandet af alla bankbolagets förbindelser» skulle beteckna någon annan eller ringare ansvarighet än den, som enligt dittills gällande författningar solidariska delegare i bankbolag ålegat.

Erinrar man sig nemligen:

att såväl de äldre bankoktrojer, hvilka före 1846 undantagsvis medgifvit en mindre sträng ansvarighet, än den i 1824 års kungörelse stadgade, som ock de under tiden mellan 1824 och 1864 års banklagar väckta förslag, hvilka afsett att i viss mån inskränka bankens fordringsgares rätt att vid bankens obestand för utbekommande af sina fordringar omedelbart vända sig mot de solidariska bolagsmännen, städse innehållit särskilda bestämmelser afsedda att åstadkomma den i hvarje fall åsyftade inskränkingen i den ansvarighet för de solidariska bolagsmännen, som härflyter af stadgandena i allmän lag;

att af Högsta Domstolen vid granskning af 1853 års förslag — det sista af de utaf Riksdagen antagna förslag, hvilket innehöll någon föreskrift afsedd att gifva specialbestämmelser angående den ordning, i hvil-

ken de solidariska bolagsmännen i banken skulle sökas — anmärkts: »att innehafvares af en enskild banks creditsedlar rätt till betalning komme att mer än tillbörligt och nödigt vore inskränkas, om, såsom i detta förslags 20 § vore antydt, de skulle äfven sedan banken råkat i konkurstillstånd vara förhindrade att söka de särskilda bolagsmännen innan de i första rummet hållit sig till banken»;

att under den tid, som närmast föregick utfärdandet af 1864 års kungörelse, af Riksdagen och sammansatta Banko- och Lag-Utskottet uttalats dels att de äldre förslagens bestämmelser angående ordningen, hvori bankens fordringsegare skulle kunna göra gällande sin rätt mot de solidariska bolagsmännen, ej voro lämpliga, dels ock att i speciallag ej borde bestämmas huru solidarisk ansvarighet borde förstås och tillämpas i lagskipningen, enär i allmän lag borde sökas alla dylika föreskrifter;

att af sammansatta Banko- och Lag-Utskottet vid 1862—1863 års Riksdag blifvit anfördt att mot den solidariska ansvarigheten visserligen förekomme anmärkningar, hvilkas betydelse icke kunde förnekas, men att, då tillämpningen af dylik ansvarighet med all sannolikhet borde blifva ytterst sällsynt, upphäfvande af nämnda ansvarighet, hvilken genom att bidraga till förtroende från allmänhetens sida för banken innebure en fördel, icke borde ifrågasättas och knappast skulle af det allmänna tänkesättet godkännas; samt

att i såväl Rikets Ständers vid sistnämnda riksdag antagna lagförslag som 1864 års kungörelse stadgandet att delegarne skulle »en för alla och alla för en svara för uppfyllandet af bolagets alla förbindelser» förekommer, utan att dervid fogats någon som helst inskränkande bestämmelse;

torde en sådan tolkning af detta stadgande icke kunna anses tillåtlig att deri inlägges en inskränkning med afseende å den ordning, hvori ansvarigheten skall mot delegarne göras gällande, hvilken varit helt och hållet okänd för de bankoktrojer, som under de nästföregående tjugu åren blifvit utfärdade och hvilken går vida längre än hvad i något föregående af Riksdagen antaget förslag förekommit.

Till enahanda slutsats synes man äfven komma, om man tager i betraktande det sätt, hvarpå 1864 års författning tillkommit. Sedan Kongl. Maj:t funnit det af Rikets Ständer vid 1862—1863 års Riksdag antagna förslag till lag angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar — hvilket förslag innehöll åtskilliga bestämmelser af civillags natur — icke kunna i oförändradt skick antagas, uppdrogs åt chefen för Finansdepartementet att framlägga ett förslag till förordning i de delar af ämnet, hvilka icke voro af civillags natur. Såsom redan i

det föregående är nämndt angifver denne departementschef vid ärendets föredragning inför Konungen uttryckligen sig hafva från den utaf Riksdagen antagna förordning afskiljt de stadganden, som voro af sådan natur; hvarefter öfriga stadganden såsom rent *administrativa* af Kongl. Maj:t genom 1864 års banklag utfärdades. Då emellertid i denna författning ett undantag från nämnda grundsats gjordes genom intagandet i författningen af den allmänna civillagens område ostridigt tillhörande bestämmelsen om de solidariska delegarnes ansvarighet, så lärer väl detta icke kunna annorledes förklaras än att bestämmelsen icke ansågs innebära något annat än ett upprepande af hvad som förut i detta hänseende var stadgad genom 1824 års kungörelse.

Derjemte torde kunna erinras att endast under denna förutsättning synes det kunna i någon mån förklaras att 1824 års kungörelse blifvit i ingressen till 1864 års kungörelse upphäfd. Innehölle nemligen denna kungörelse något annat i detta ämne än hvad som i 1824 års kungörelse föreskrefs, skulle dess upphäfvande af Konungen ensam, utan Ständernas samtycke, stå i uppenbar strid mot förut anförda stadgande i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830, att vilkoren för enskilda bankbolag skulle bestämmas genom af Konung och Riksdag stiftad lag. Under nyssnämnda förutsättning deremot synes upphäfvandet af ifrågasvarande författning genom kungörelsen af år 1864 — om det ock i formelt afseende torde lemna rum för anmärkning — i materielt hänseende icke hafva inneburit någon rubbning af hvad förut såsom lag gälde.

Lika litet som sålunda från den positiva lagstiftningen kan hemtas stöd för den åsigt, att den solidariska ansvarigheten icke skulle kunna göras gällande mot delegarne i bankbolaget förr än efter det den insolventa banken blifvit utredd och bristen deri bestämd, lika litet torde en sådan åsigt kunna grundas på det förhållande, i hvilket enligt allmänna rättsregler bolaget och de särskilda solidariska bolagsmännen stå till hvarandra i fråga om bolagets gäld. Uppfattar man nemligen bolaget icke såsom en sjelfständig juridisk person utan endast såsom ett förhållande mellan de särskilda delegarne, hvilka sålunda sjelfve äro gäldenärer i fråga om bolagets förbindelser, är det uppenbart att med en sådan uppfattning icke kan förenas den åsigt, som icke tillåter bolagets borgenärer att förr, än den gemensamma bolagsförmögenheten blifvit så långt den förslår använd till gäldens betalning, få utsöka sin fordran hos de egentliga gäldenärerna, de solidariska bolagsmännen. Men äfven om bolaget antages vara en juridisk person och sålunda ett sjelfständigt rättssubjekt, synes deraf icke kunna hemtas något stöd för påståendet, att de solidariska bolagsmännen endast såsom ett slags löftesmän skola

ansvara för bolagets gäld. Ty af den omständighet, att bolaget enligt denna uppfattning betraktas såsom i vissa afseenden skiljdt från bolagsmännen, är man nemligen icke berättigad att draga någon slutsats, att bolagsmännen, der de stå i ansvar för bolagets gäld, endast göra detta för den brist, som kan uppstå i bolagets tillgångar, då man ju icke deraf, att flere gäldenärer ansvara för en skuldförbindelse, kan sluta något derom, huruvida flere eller färre af gäldenärerne stå endast i subsidiärt ansvar.

Det torde äfven böra erinras att vår civillag med undantag för sådana bolag, som i sjölagen omförmälas, icke känner annan ansvarighet för bolagsmän än den, som i 15 kap. Handelsbalken stadgas, och den, som gäller för delegare i *aktiebolag* enligt föreskrifterna i förordningen den 6 Oktober 1848, från hvilken förordnings bestämmelser bolag, som bedrifva bankrörelse med egna tryckta eller graverade förbindelser, äro uttryckligen undantagna, med förklarande att om sådana bolag stadgas särskildt.

På sålunda anförda skäl synes det komiterade vara otvifvelaktigt, att 1864 års kungörelse icke ändrat eller i något afseende förringat den ansvarighet, som enligt den äldre lagstiftningen ålåg delegare i sedelutgifvande banker. Då den sist utfärdade nu gällande författningen, Kongl. kungörelsen den 12 Juni 1874, i sin 2 § endast upprepar den bestämmelse, som motsvarande paragraf i 1864 års kungörelse innehöll, utan att vid förhandlingarna angående 1874 års författning frågan om betydelsen af detta stadgande varit vidrörd, torde man vara fullt berättigad att antaga, att stadgandet angående den solidariska ansvarigheten äfven i denua författning icke kan annorlunda tolkas än att solidariska bankdelegare äro ansvarige på samma sätt som delegare i ett handelsbolag.

Hvad i Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848, angående vissa bestämmelser med afseende på enskilda banker, stadgas derom att, i händelse af enskild sedelutgifvande banks konkurs, med utdelning till de borgenärer, som ej ega förmånsrätt, skall anstå intill dess två år förflutit från den i samma förordning föreskrifna särskilda kungörelses utfärdande, synes komiterade icke med rätta kunna anföras såsom en invändning mot riktigheten af den af komiterade antagna betydelsen af delegarnes solidariska ansvarighet. Deraf att en viss tid, längre eller kortare, blifvit föreskrifven innan utdelning i en gäldenärs konkurs får ega rum, kan ej dragas någon slutsats, huruvida öfriga gäldenärer, hvilka kunna stå i betalningsansvar för den fordran, som i konkursen göres gällande, få sökas antingen först sedan konkursen blifvit utredd och ut-

delningen för fordringen i densamma bestämd, eller ock oberoende af nämnda förhållanden uti konkursen. Ännu mindre kan en dylik omständighet inverka på afgörandet af frågan, huruvida bankdelegaren må kunna sökas för bolagets hela gäld eller endast för bristen. Redan den allmänna konkurslagen innehåller ju bestämmelser om viss tid, inom hvilken utdelning af gäldenärs tillgångar ej får ega rum; och dessa stadganden hindra ej fordringsegaren att hos solidarisk medgäldenär eller proprie löftesman, utan att afvakta utdelningen i konkursen, utsöka hela beloppet af sin fordran.

Ej heller torde af den omständighet, att tillämpningen af den solidariska ansvarigheten, så fattad som ofvan angifvits, skulle, der dess användande verkligen ifrågakomme, medföra mångfaldiga förvecklingar och svårigheter, kunna dragas den slutsats att en dylik tillämpning icke varit af lagstiftaren åsyftad. På sätt redan i det föregående blifvit anmärkt, utvisa nemligen de förhandlingar, som vid stiftandet af banklagarne förekommit, otvetydigt att lagstiftaren uppfattat den solidariska ansvarigheten å ena sidan såsom en lämplig garanti därför, att af delegarne tillräcklig omsorg användes å ett ändamålsenligt handhafvande af bankens angelägenheter, och å den andra såsom ett tjenligt medel att befästa förtroendet för banken från allmänhetens sida; men att lagstiftaren ansett att tillämpningen af en dylik ansvarighet i följd af öfriga i banklagen stadgade försigtighetsmått, afsedda att förekomma det en insolvent bank fortsatte sin rörelse, med all sannolikhet ytterst sällan om ens någonsin skulle behöfva förekomma.

Ehuru sålunda enligt komiterades uppfattning någon tvekan icke bör kunna förefinnas derom, att den ansvarighet, som åligger solidariska bankdelegare, mot dem kan göras gällande på enahanda sätt, som den, hvilken 15 kap. Handelsbalken stadgar för solidariska bolagsmän i ett handelsbolag, synes det dock komiterade vara uppenbart att saknaden af särskilda föreskrifter angående det sätt, hvarpå denna ansvarighet skall mot delegarne i banken göras gällande, utgör en ej oväsentlig brist, hvars afhjelpande är synnerligen af behofvet påkallad. Att en dylik brist ej kan anses förefinnas i fråga om delegarne i ett vanligt handelsbolag är lätt förklarligt. Ett sådant bolag består nemligen enligt regeln af några få delegare, hvilkas ekonomiska bestånd är så nära förbundet med det gemensamma bolaget, att då detta råkat på obestånd, äfven de solidariske bolagsmännen i regeln äro insolventa. I följd häraf blifver den naturliga och rätta påföljden af bolagets obestånd, att äfven de solidariske bolagsmännen afträda sina enskilda tillgångar till konkurs. De allmänna bestämmelserna i utsöknings- och konkurslagarne äro så-

Behofvet af bestämmelser om sättet, hvar på den solidariska ansvarigheten skall göras gällande.

lunda fullt tillräckliga att utan orättvisa mot bolagsmännen låta bolagets fordringsegare komma till sin rätt.

Helt annorlunda måste förhållandet blifva, om ett enskildt bankbolag, oktrojeradt i öfverensstämmelse med 1874 års banklag, skulle råka på obestånd. Ej mindre genom banklagens föreskrift om ett minimiantal af solidariske bolagsmän — hvilket antal mångdubbelt öfverskrides af det faktiska antalet i hvarje nu befintlig sedelutgifvande enskild bank — än ock genom föreskriften att banken, så snart dess reservfond och 10 procent af den grundfond, som de solidariske bolagsmännen insatt, gått förlorade, skall ställas under utredning och bolaget upplösas, har lagstiftaren i hvad på honom ankommer sökt förebygga, att bankens obestånd ovilkorligen skall vara åtföljdt af delegarnes ruin. Komiterade anse sig ock, utan att befara någon motsägelse, kunna antaga, att förhållandena i verkligheten med afseende å nu förefintliga enskilda banker motsvara hvad lagstiftaren åsyftat, i det bland de enskilda bankernas solidariske delegare förefinnes ett ej ringa antal personer, hvilka vid ett inträffadt obestånd af den bankinrättning, hvori de hafva del, kunna åstadkomma nödiga tillskott för att bankens fordringsegare skola erhålla sin liquid, utan att de derföre, förutsatt att ej mera af dem utkräfvess än hvad för sagda ändamål behöfves, sjelfva blifva urståndsatte att för sig göra rätt. Med afseende å sådane bankdelegare måste nu gällande rättsregler, hvilka tillåta bankbolagets fordringsegare att, sedan banken kommit på obestånd, samtliga vända sig mot *en och samma* delegare och hos honom utsöka sina fordringar, innebära ett hvarken lämpligt eller rättvist tillvägagående, hvilket derjemte föga är egnadt att tillgodose fordringsegarnes verkliga fördel. Ty den, hvilken på sådant sätt kan af ett flertal af bolagets fordringsegare ansättas, har icke någon annan utväg än att afträda sin egendom till konkurs, och då sålunda fordringsegarnes obegränsade rättighet att göra den solidariska ansvarigheten gällande mot hvilken bolagsman de vilja icke medförer någon annan verkan än att vid bankens obestånd samtliga dess delegare nödgas göra konkurs, bidrager denna rättighet uppenbarligen ej dertill att fordringsegarne skyndsamt och med minsta möjliga besvär kunna utfå sin rätt. Hvilken förlamande inverkan å den allmänna rörelsen inom vidsträckt kretsar en dylik följd af en banks obestånd måste medföra, torde det vara tillräckligt att här endast antyda. Uppenbarligen skulle den allmänna krediten och rörelsen inom en hel provins komma att undergå de svåraste skakningar, der någon af de nuvarande solidariska enskilda bankerna måste under konkurs utredas och samtidigt dermed hundradtals solidariska delegare skulle afträda sina enskilda tillgångar till konkurs.

Af det anförda framgår af huru stor vikt ej mindre för det allmänna och fordringsegarne hos banker än ock för de solidariska delagarne det måste blifva att finna en sådan anordning i fråga om utkräfandet af de solidariske bolagsmännens ansvar för bankens förbindelser, att å ena sidan fordringsegarne så skyndsamt som möjligt komma i åtnjutande af sin rätt, och å den andra de delegare i banken, hvilka kunna fullgöra hvad för sådant ändamål erfordras, icke må blifva nödsakade att sådant oakadt afträda sina tillgångar till konkurs.

En anordning, som uppfyller nyssnämnda fordran, hafva komiterade ansett sig kunna finna i ett förfarande närmast öfverensstämmande med det, som i England vid utredande af insolventa bolag användes. Såsom bekant användes enligt den i detta ämne gällande lag af år 1862 [An Act for the Incorporation, Regulation and Winding-up of Trading Companies and other Associations 25 & 26 Vict. c. 89 (7 Augusti 1862)] härvid hufvudsakligen följande förfarande: Vare sig bolagets likvidation och upplösning skall försiggå genom domstols åtgärd, eller frivilligt utan domstols mellankomst, eller under domstols uppsigt, uppgöres och fastställes en förteckning å dem, hvilka äro skyldige att göra tillskott för gäldande af bolagets skulder, tillika med likvidationskostnaden, hvarefter domstolen eller likvidator tillsatt af domstolen, eller, vid frivillig upplösning, den eller de af bolagsmännen utsedde likvidatorerne ega att hos de tillskottsskyldige bolagsmännen, inom gränserna för deras betalningsskyldighet, uttaxera det belopp, som af domstolen eller likvidatorn anses behöfligt för att bolaget skall kunna fullgöra sin betalningsskyldighet. En dylik uttaxering får, i den mån domstolen eller likvidatorn finner den nödvändig för att bolaget skulle kunna fullgöra sina förbindelser, ega rum vare sig före eller efter det beräkning skett angående tillräckligheten af bolagets aktiva, och vid bestämmande af uttaxeringens belopp eger domstolen att taga i betraktande, huruvida några af dem, å hvilka uttaxeringen göres, icke kunna erlægga den å dem belöpande andelen vare sig hel och hållen eller till någon del. Uttaxeringen upprepas till dess antingen tillräckliga medel finnas för likviderandet af bolagets förbindelser eller icke längre någon solvent betalningsskyldig återstår.

*Förfarandet
i England.*

Genom ett dylikt system synes komiterade — förutsatt att nödiga uttaxeringar ske med tillräcklig skyndsamhet — å ena sidan fordrings-egarnes rätt blifva nöjaktigt tillgodosedd, hvadan äfven från deras synpunkt detta system torde vara vida att föredraga framför det närvarande, och å den andra för de solidariske bolagsmännen, så vidt ske kan, beredas möjlighet att, så länge tillgång hos dem verkligen finnes att full-

göra hvad för liqviden af bolagets skulder är nödigt, undvika ett under sådana förhållanden helt och hållet obehöfligt afträdande af deras tillgångar till konkurs, en fördel, som för dem sjelfve och för det allmänna ej torde kunna nog högt uppskattas.

Hufvudbestämmelserna i komiterades förslag.

Komiterade hafva derföre ej tvekat att föreslå följande hufvudregler angående sättet, hvarpå vid inträffadt obestånd af en enskild sedelutgifvande bank de solidariske delegarnes ansvarighet mot dem skall göras gällande. Sedan bankens tillgångar, så fort ske kan, uppskattats af en nämnd, sammansatt på sådant sätt, att, enligt komiterades uppfattning, dess opartiskhet är fullt betryggad, blifver det belopp, som utöfver det uppskattade värdet af dessa tillgångar erfordras för fullgörande af bankens förbindelser, genast uttaxeradt å de solidariske bolagsmännen, i förhållande till det antal lotter en hvar af dem enligt förteckningen öfver bankens delegare innehar. Hvad sålunda blifvit uttaxeradt skall inom trettio dagar vara inbetaldt eller godkänd säkerhet derför stäld. Inflyter ej hela det uttaxerade beloppet eller uppstår eljest behof af ytterligare tillskott för liqvid af bankens skulder, skall, intilldess det felande beloppet erhållits, fortsatt uttaxering ega rum å de solidariske bolagsmän, hvilka icke afträdt sina tillgångar till konkurs. Till dessa stadganden hafva komiterade derjemte fogat några bestämmelser, dels åsyftande att förebygga det solidarisk delegare, sedan bankens konkurs börjats, skall kunna afhända sig egendom borgenärerne till förfång, dels eljest enligt komiterades uppfattning nödiga för vinnande af en skyndsam och säker utredning af bankbolagets till konkurs afträdde tillgångar.

Slutligen och till bemötande af en invändning, som möjligen kunde göras, att, enligt komiterades förslag, lagen skulle erhålla en obehörig retroaktiv verkan, få komiterade erinra, att då ifrågavarande lagförslag icke innehåller något annat än regler om sättet, huru den solidariska ansvarigheten skall göras gällande, och förslaget sålunda faller inom processens och specielt konkurslagens område, utan att ur privaträttslig synpunkt i minsta mån förringa fordringsegarens rätt mot bankdelegarne på grund af deras solidariska ansvarighet, läser enligt allmänt antagna rättsregler ifrågavarande författnings tillämpning å redan oktrojerade bolags konkurser, hvilka taga sin början efter det författningen trädt i kraft, utan betänklighet kunna ega rum äfven med afseende å de fordringar hos bolagen, hvilka redan vid nämnda tidpunkt tillkommit. Ett likartadt tillvägagående egde ock rum vid antagandet af 1862 års konkurslag, i det att stadgandena i 3 och 6 kapitlen af denna lag gjordes tillämpliga i fråga om hvarje fordran, som bevakats i konkurs, handlagd

enligt nämnda lag, oberoende deraf om fordringen tillkommit före eller efter det lagen trädt i kraft.

Skulle sådant oaktadt tvekan i förevarande hänseende uppstå, torde densamma få anses helt och hållet förebyggd genom det af komiterade — i likhet med hvad iaktogs vid stiftandet af 1862 års konkurslag — föreslagna stadgande att förslaget bestämmelser icke skola vinna tillämpning i de konkurser, hvilka taga sin början före den 1 Juli året näst efter det, under hvilket lagen promulgeras.

Förslag till förordning angående enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks och sparbanks konkurs.

I Kap.

Ehuru det komiterade lemnade nådiga uppdrag närmast torde hafva varit föranledt af behovet att erhålla särskilda i lag bestämda former, hvarunder de solidariske bolagsmännens i enskild sedelutgifvande bank ansvarighet kunde, när så erfordrades, göras gällande, har åt komiterades uppdrag gifvits en större omfattning, i det komiterade anmodats att inkomma med förslag till de föreskrifter, som kunde befinnas lämpliga för utredning af tillgångar, som blifvit till borgenärers förnöjande afträdde af enskilda banker och andra dermed jemförliga bolag och affärsfirmor. Då den särskilda ställning, bankerna, ej blott de sedelutgifvande, utan ock aktiebankerna och sparbankerna intaga, synt påkalla särskilda, uteslutande för dem afsedda föreskrifter beträffande utredningen af deras till konkurs afträdde tillgångar, att tillämpas vid sidan af eller i vissa fall i stället för den allmänna konkurslagens bestämmelser, hafva komiterade ansett i en förordning böra sammanföras alla för bankers konkurs ifrågakommande särskilda stadganden, såväl de, hvilka skulle gälla banker i allmänhet, som de endast för sedelutgifvande banker afsedda, varande de förra inrymda i förslaget 1 kapitel.

1 och 2 §§.

Konkurslagens bestämmelser rörande förvaltningen af en gäldenärs till konkurs afträdde tillgångar genom fordringsegarnes valda förtroendemän, under kontroll i visst afseende af Rättens ombudsman, hafva icke synt fullt tillräckliga, när det gäller konkursutredningen för banker, institutioner så beskaffade, att redan deras normala verksamhet ansetts

påkalla en ganska vidsträckt kontroll, utöfvad af offentlig myndighet. Att låta denna kontroll från det allmännas sida upphöra, när en bank råkat i konkurstillstånd, lærer näppeligen af någon ifrågasättas; tvärtom torde hänsynen till den stora allmänhet, som kan antagas stå i affärsförbindelse med en bank och af hvilken allmänhet det stora flertalet endast med största svårighet kan sjelf bevaka sina intressen under bankens utredning, ställa det anspråk på det allmänna, att offentlig myndighet bör efter en banks iråkade konkurs på ett än mera verksamt sätt än förut öfvervaka de allmänhetens intressen, som af bankens utredning äro beroende. Detta skulle ock efter komiterades mening låta sig verkställas utan att man alltför mycket skiljer sig från hvad den allmänna konkurslagen bestämmer rörande formen för förvaltningen af gäldenärs tillgångar, om offentlig myndighet utsäge en person att jemte de af borgenärerne valde förtroendemän fungera såsom god man och syssloman. Ett sådant allmänt ombud finge det bästa tillfälle att oafbrutet följa utredningens gång, hans yttrande måste inhämtas rörande hvarje förvaltningsåtgärd och det lider intet tvifvel, att han ej i allmänhet i följd af sin ställning skulle komma att utöfva ett ganska stort inflytande bland de öfrige gode männen och sysslomännen. Tager man, såsom redan är antydt, hänsyn till den mängd af fordringsegare i en banks konkurs, som icke kan ega tillfälle att tillstädeskomma på borgenärssammanträden eller ens besitter förmåga att bedöma hvad dess intressen i fråga om bankens utredning kräfva, kan det icke annat än vara af stor betydelse, att i förvaltningen af konkursboets angelägenheter deltager en person, utsedd af offentlig myndighet och således oberoende af den majoritet bland fordringsegarne, som kan hafva bestämt utgången af godmans- och sysslomansvalen, samt egande särskildt till uppgift att tillse, det hvarje borgenärs lagliga rätt blifver behörigen iakttagen.

Ehuru detta af offentlig myndighet utsedda ombud icke i allmänhet skulle ega större befogenhet än som tillkommer en hvar god man eller syssloman, hafva komiterade dock ansett honom böra, lika med Rättens ombudsman, ega rätt att sammankalla borgenärerne att höras öfver ämnen, som boet och dess förvaltning röra, likasom att hos Rätten anmäla om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag, genom hvilka bestämmelser tillfälle blifvit honom lemnadt både att oberoende af medförvaltarnes uppfattning hänskjuta under borgenärernas pröfning de ärenden, han finner påkalla en sådan pröfning, och äfven att beifra ett sådant förfarande å dessa medförvaltares sida, hvilket kan vara för förvaltningens behöriga gång menligt.

Då den offentliga kontroll, bankerna för närvarande äro underkastade, till väsentlig del utöfvas af chefen för Finansdepartementet eller genom hans ombud, såvidt fråga är om sedelutgifvande bank eller aktiebank, under det att förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875 ställer dessa under Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes särskilda tillsyn, hafva komiterade iakttagit denna skiljaktighet, när det gält att föreslå den myndighet, hvilken skulle utse det i konkursförvaltningen deltagande allmänna ombudet. Genom valet af den myndighet, hvilken det sålunda skall tillkomma att utse den person, som jemte de af borgernärerne utsedde gode männen och sysslomännen skall öfvertaga bankens utredning, hafva komiterade äfvenledes trott sig vinna en tillräcklig garanti derför att vid nämnde utredning en i bankrörelsens skötande erfaren, fullt opartisk person kommer att delta. Att låta domstol — åt hvilken tillsättandet af Rättens ombudsman är anförtrodt — tillika utse ifrågavarande allmänna ombud, synes icke vara lämpligt, alldenstund hos domstolen icke i allmänhet kan förutsättas nödig kännedom om de personer, hvilka kunna antagas vara de lämpligaste till att erhålla ett dylikt uppdrag.

3 och 4 §§.

Då en banks räkenskaper måste vara så inrättade, att de angifva ej mindre namnen på insättarne å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan dylik räkning i banken, än ock beloppet af den fordran hvarje sådan räkningshafvare eger, synes fråga kunna uppstå, huruvida icke eljest stadgad bevakningsskyldighet för fordringsegare i konkursbo skulle kunna i fråga om dylika fordringsegare något modifieras.

Uppgift å dessa fordringsegare tillika med beloppet af hvars och ens fordran synes nemligen vid nyss angifna förhållande kunna enligt regeln med fullkomlig säkerhet hemtas ur bankens räkenskaper, utan att man i allmänhet behöfver befara att i fråga om dessa fordringar, äfven om de på sådant sätt angifvas, någon befogad tvist vare sig om hvilken som är fordringens rätta innehafvare eller om fordringsbeloppet skall i konkursen uppkomma. Äfvenledes måste redan med gällande lagstiftning dylika fordringsegare i många fall för att vid sin bevakningsinlaga kunna foga bevis om sin fordran ur bankens räkenskaper äska besked rörande storleken deraf, och det blefve således äfven under hittills varande förhållanden i dessa fall konkursförvaltningens uppgift att tillhandahålla dylika fordringsegare de för dem nödiga bevisen för deras fordringar. Hvilken lättnad både i besvär och kostnad,

särdeles för de många bland dessa insättare, hvilka helt och hållet sakna förfarenhet i sådana ämnen, det skulle blifva, om dylika deras fordringar, sådana de finnas i bankens räkenskaper upptagna, annäldes i konkursen, utan att de sjelfva voro förpligtade att i eljest stadgad ordning desamma i konkursen bevaka, torde vara uppenbart; och äfven för konkursdomstolen och konkursförvaltningen bör genom ett dylikt tillvägagående vinnas icke oväsentliga fördelar, då de derigenom skulle befrias från behandlingen och granskningen af den mängd af bevakningsinlagor med bilagda fordringsbevis, som eljest skulle inkomma från ifrågavarande slag af fordringsegare. Till fördel för alla synes man derföre kunna stadga skyldighet för gode männen att under anslagstiden enligt bankens räkenskaper uppgöra förteckning å de bankens borgenärer, hvilka på grund af depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan dylik räkning hafva fordringar, låta denna förteckning å inställelsedagen blifva föredragen samt befria dessa fordringsegare från förpligtelsen att sjelfva i konkursen på eljest föreskrifvet sätt bevaka de sålunda anmälda fordringarna. På skäl, som redan i det föregående äro angifna, anse sig komiterade ega fullt fog för antagandet att genom en dylik anordning icke några förvecklingar eller annan oreda skall i konkursförfarandet kunna uppstå.

Genom föreskriften, att förteckningen å dessa fordringsegare och beloppet af en hvars fordran skall under viss tid före inställelsedagen hållas tillgänglig för genomseende, hafva komiterade velat lemna dem tillfälle att förvissa sig om, huruvida deras fordringar blifvit å förteckningen riktigt upptagna, så att den, hvilken eger fordran på grund af insättning i banken, men finner densamma icke vara upptagen eller oriktigt angifven å förteckningen, må kunna genom bevakning i vanlig ordning göra sina anspråk i konkursen gällande.

Förteckningens föredragning å inställelsedagen kommer enligt förslaget att motsvara bevakning af deri upptagna fordringsbelopp i eljest stadgad ordning och att för de fordringsegare, hvilkas fordringar i förteckningen förekomma, medföra samma förmåner och befogenhet, som om de sjelfve samma fordran bevakat. Proceduren i fråga om granskningen af sådana anmälda fordringar, jäf deremot samt yrkande att sådana fordringar skola med ed fästas blifver densamma, som i allmänna konkurslagen stadgas.

I fråga om sättet, hvarpå innehafvare af sedel eller annan löpande, tryckt eller graverad förbindelse, utgifven af enskild sedelutgifvande bank, skall i bankens konkurs göra sina anspråk på betalning lagligen gällande, meddelas särskilda bestämmelser i förslagets 2:a kapitel.

Med afseende å öfriga fordringsegare hos bank, hvilka ega fordran, som icke grundar sig på insättning af medel hos banken eller på sedel och dermed likställd tryckt eller graverad förbindelse, utan t. ex. på vaxel eller banken lemnad försträckning m. m., saknas i allmänhet ofvan angifna förutsättningar för att man skulle kunna låta hittills föreskrifven bevakning enligt konkurslagen ersättas af det utaf komiterade i fråga om räkningshafvarne föreslagna förfarandet, i följd hvaraf förstnämnde fordringsegare fortfarande hafva att iakttaga konkurslagens allmänna föreskrifter i fråga om sättet, hvarpå de må kunna göra sin rätt till betalning ur konkursboet gällande.

5 §.

Bestämmelsen i 67 § konkurslagen, att af arfvode för konkursboets förvaltning tage Rättens ombudsman, der ej Rätten annorlunda bestämmer, en tredjedel och gode männen eller sysslomännen två delar, har visat sig leda dertill, att stundom, i synnerhet i större konkurser, Rättens ombudsman erhållit ett vida större arfvode än som motsvarar det med hans uppdrag förenade besvär, och sistlidne Riksdag beslöt ock för sin del en ändring af nämnde paragraf i syfte att bereda borgenärerne tillfälle att besluta en fördelning af arfvodet, som vore mera afpassad efter måttet af den olika tid, omtanke och arbete, ombudsmannen samt gode männen och sysslomännen måste offra för sina uppdrag. En dylik bestämmelse synes i fråga om bankers konkurs vara ovilkorligen af behovet påkallad, ty vid en sådan konkurs blifva omfattningen och betydelsen af gode männens och sysslomännens arbete så väsentligen större än Rättens ombudsmans, att ett bibehållande af den nu stadgade fördelningen af arfvodet skulle leda till synnerlig obillighet. Komiterade hafva därför ansett det böra stadgas, att borgenärerne skola utsätta arfvode särskildt för Rättens ombudsman och särskildt för gode männen och sysslomännen. Skulle emellertid den af sistlidne Riksdag beslutade ändring af 67 § konkurslagen vinna Kongl. Maj:ts godkännande, erfordras naturligtvis icke att i den särskilda förordningen angående bankers konkurs intages första delen af förslaget 5 §, som i hufvudsak helt och hållet öfverensstämmer med Riksdagens beslut.

Derjemte hafva komiterade ansett det vara nödigt att i lag bestämma det allmänna ombudets andel i det gode männen och sysslomännen tillkommande arfvode, på det att han icke må göras i detta afseende beroende af borgenärernes beslut eller behöfva derom inlåta sig i någon öfverenskommelse med sina medförvaltare, hvilket skulle kunna

verka menligt för den mera sjelfständiga ställning han i förhållande till dem bör intaga.

II Kap.

6 och 7 §§.

I förslaget andra kapitel, som innehåller särskilda bestämmelser angående enskilda *sedelutgivande* bankers konkurs, inrymmas först de stadganden (6—16 §§), som angå sättet, hvarpå de solidariske bolagsmännen i en sådan bank ansvarighet skall efter bankens iråkade konkurs göras lagligen gällande. Då detta, på sätt redan angifvits, skulle enligt komiterades åsigt ske genom en utaf konkursförvaltningen verkställd uttaxering hos dessa bolagsmän af det belopp, som för godtgörande af bankens fordringsegare erfordras utöfver bankens tillgångar, och då, för att icke fordringsegarne må obehörigen uppehållas i utfående af sin rätt, uttaxeringen hos bolagsmännen bör ega rum så snart som möjligt och utan att afvakta realisationen af bankens egna tillgångar, blir det af synnerlig vigt för bestämmande af det belopp, som genom uttaxering behöfver anskaffas, att en tillförlitlig uppskattning af bankens tillgångar, så fort ske kan efter inträffandet af bankens konkurs, företages och att dervid tillgångarne beräknas endast till det belopp, hvartill de vid tiden för uppskattningen kunna realiserars, så att icke värderingsnämnden genom att taga hänsyn till ett i framtiden möjligen stegradt värde äfventyrar att uppskatta bankens tillgångar för högt och såmedelst föranleder, att det uttaxerade beloppet tilltages lägre än som sedermera visar sig behöfligt, en olägenhet, som, om den än kan afhjelpas genom en förnyad uttaxering, dock alltid skulle vålla tidsutdrägt och kunna medföra den våda, att under tiden, åtminstone med afseende å en del solidariska bolagsmän, deras förmåga att fullgöra sina förbindelser minskats.

Bestämmelserna i 6 och 7 §§ af förslaget i fråga om värderingsnämndens sammansättning torde till fyllest visa, att komiterade velat bereda båda de stridiga intressen, som vid en dylik uppskattning måste förefinnas — nemligen bankens fordringsegares och de solidariske bolagsmännen — tillfälle att göra sig hörda, men på samma gång genom att i nämnden insätta det till deltagande i konkursförvaltningen förordnade allmänna ombudet gjort det slutliga afgörandet beroende af en sakkunnig och opartisk pröfning, som endast har till ögonmärke, att värderingen fyller sin uppgift, så att hvarken fordringsegares rätt äfventyras eller

bankens delegare tillskyndas större uppföring än som för fordringsegar-
nes förnöjande påkallas. Lika angeläget nemligen som det är att for-
dringsegaren skyddas i sin rätt att både utfå sin fordran och att utfå
den så skyndsamt som möjligt, lika angeläget måste det ock vara att vid
den rubbning af affärsförhållandena inom en ort, som inträder genom ett
större bankfallissement, det allmänna misstroende, som då uppstår, icke får
göra sig gällande ända derhän, att äfven redbara tillgångars värde oskäli-
gen underskattas, hvilket ju har till följd, att bankdelegarnes solidari-
ska ansvarighet får anlitas i en utsträckning, som endast ökar de eko-
nomiska förvecklingarne, ofta icke minst till skada för bankens fordrings-
egare, hvilkas sak säkerligen vinner mest derpå, att de till betryggande
af deras rätt nödiga förfoganden vidtagas under ett sansadt och lidelse-
fritt bedömande af de för handen varande förhållandena.

Vigten af det uppdrag, som skulle tillhöra värderingsnämnden, har
föranledt komiterade att låta bankens fordringsegare särskildt välja den
ledamot i nämnden, som skall representera dem, i stället för att låta
detta åliggande utöfvas af någon bland de af dem valde gode männen.
Härigenom få fordringsegarne tillfälle att till detta grannliga uppdrag
kalla äfven en person, som möjligen icke skulle vilja åtaga sig det mö-
dosamma och långvarigare uppdraget att fungera såsom god man.

Representanten för de solidariske bolagsmännen synes böra utses
direkt af dem och icke af bankens styrelse, då det låter tänka sig, att
efter bankens inträffade konkurs styrelsen icke alltid är i åtnjutande af
sådant förtroende från delegarnes sida, att det skulle vara lämpligt låta
styrelsen utse det ombud, som i ett delegarne så nära berörande ärende
skall föra deras talan. Då bolagsordningen för någon bank i fråga om
sammankallande af bolagsstämma kan innehålla sådana bestämmelser an-
gående tiden för kungörandet o. s. v., att deras iakttagande skulle vålla
längre uppskof med verkställande af valet af den värderingsman, hvil-
ken skall utses af de solidariske delegarne, än som är förenligt med
den skyndsamhet, hvarmed ifrågavarande värdering bör verkställas, hafva
komiterade ansett lämpligast att låta ifrågavarande val ske inför Rättens
ombudsman, hvarjemte i förslaget intagits stadganden angående kungö-
relse om valet, åsyftande att å ena sidan det samma skall kunna ske
med tillräcklig skyndsamhet, och å den andra möjlighet för de solida-
riske bolagsmännen ändock förefinnas att om tid och ort för valet er-
hålla erforderlig kännedom.

I dessa paragrafer äro föreskrifter meddelade angående verkställandet af den uttaxering, medelst hvilken, enligt hvad ofvan är anfördt, den ansvarighet för bankens förbindelser, som åligger de solidariske bolagsmännen, bör, efter komiterades åsigt, emot dem göras gällande, äfvensom om indrifning af uttaxerade belopp. Sedan beloppet af bristen i bankens tillgångar blifvit utrönt genom den i 6 § föreskrifna värdering, skall enligt 9 § hvad till bristens fyllande erfordras genast af gode männen eller sysslomännen uttaxeras å bankens samtliga solidariska bolagsmän i förhållande till hvars och ens andel i bolaget, och det uttaxerade beloppet skall inom trettio dagar efter det kungörelse om uttaxeringen blifvit första gången i allmänna tidningarne införd till konkursförvaltningen inbetalas eller ock nöjaktig säkerhet derför ställas.

Det har nemligen syns komiterade med skäl kunna befaras att en ovilkorlig föreskrift om kontant liquid af det uttaxerade beloppet inom de föreskrifna trettio dagarne skulle för mången af delegarne, äfven om han icke saknade tillgång att verkställa inbetalningen, medföra nödvändigheten att afträda sina tillgångar till konkurs. Ty antagligt är att bankens obestånd inträffar å en tid, då svårighet att ögonblickligen anskaffa penningar äfven å fullgod säkerhet möter, och i allt fall kräfvos härför mången gång vidtagandet af åtgärder, för hvilka trettio dagar måste blifva ett för kort tidrum. Ett stadgande, hvarigenom delegarne berättigas att inom föreskrifven tid ställa nöjaktig säkerhet för hvad å dem blifvit uttaxerad och derigenom beredes lättadt tillfälle att i reda penningar anskaffa det uttaxerade beloppet, synes derföre behöfligt; och då det äfven för bankens fordringsegare icke kan vara annat än en olägenhet att delegare, hvilka kunna verkställa föreskrifna inbetalningar, ändock nödsakas att afträda sina tillgångar till konkurs, bör ifrågavarande stadgande anses lika fördelaktigt för fordringsegarne som för delegarne i banken.

Med afseende på nödvändigheten deraf, att uttaxerad belopp må kunna med största möjliga skyndsamhet indrifvas, har komitén icke tvekat föreslå, att utmätning derför må, utan omgången af domstols eller öfverexekutors anlitande för åläggande af betalningsskyldighet, omedelbart af utmättningsman verkställas. Nøjaktig visshet derom att obehörig utmätning icke på grund af detta stadgande kommer att ega rum torde vara vunnen derigenom, att för utmättnings verkställande erfordras Rättsens ombudsmans bevis om det uttaxerade belopp, för hvilket den bolagsman häftar, hos hvilken utmätning sökes.

Men jemte denna rätt att vinna omedelbar utmätning synes ett stadgande vara af nöden att bolagsman, som brustit i sin skyldighet att betala eller ställa säkerhet, skall på gode männens eller sysslomännens yrkande afträda sin egendom till konkurs. Utom det att häri måste ligga den kraftigaste maning för bolagsmannen att uppbjuda hela sin förmåga att fullgöra sin betalningsskyldighet, är det nödvändigt att gode männen och sysslomännen hafva i sin makt att genom bolagsmannens försättande i konkurstillstånd bereda sig möjlighet att få upphäfda sådana aftal, som omförmälas i 3 kap. konkurslagen, och hvilka en solidarisk bolagsman, som genom bankens konkurs och med-bolagsmäns insolvens ser sig hotad af ruinerande uttaxeringar, måhända kan frestas att afsluta, i afsigt att på omvägar åt sig sjelf eller åt anförvandter rädda sin egendom.

Väljer bolagsmannen den i 10 § honom medgifna rätt att ställa pant eller borgen för hvad han bör betala och är den ställda säkerheten af gode männen eller sysslomännen godkänd, är ett rådtrum af sex månader — en tid, som i allmänhet torde vara tillräcklig för uppsägning och inkassering af utestående fordringar eller anskaffande af lån — bolagsmannen beviljadt med betalningen af den på honom belöpande uttaxering. Med afseende derå att bankens obestånd kan antagas vålla förlägenhet inom hela den ort, der banken haft sin verksamhet och hvarest de flesta bolagsmännen sannolikt äro boende, har det syntts böra borgenärerne i bankens konkurs medgifvas att lemna ytterligare anstånd, dock ej öfver sex månader. Bolagsman, som under en tid af ett år icke är i stånd att anskaffa nödiga medel, torde icke heller sedermera kunna fullgöra detta och medgifvande af längre anstånd synes derföre ändamålslost och endast ledande till ett obehörigt dröjsmål med konkursutredningen.

Bestämmelserna i dessa paragrafer äro afsedda att vinna tillämpning icke blott då, såsom ofvan angifvits, brist i bankens tillgångar visar sig vid den i 6 § omförmälda värdering, utan äfven i de antagligen mera sällsynta fall, då under konkursutredningens fortgång befinnes att bankens tillgångar icke förslå till betäckande af bankens gäld, så långt som vid värderingen beräknats, eller ock brist uppkommer derigenom att vid värderingen okänd gäld sedermera yppar sig.

På det bolagsman, som för sitt tillskott ställer säkerhet, icke må genom räntebesparing vinna en fördel framför den, som kontant inbetalar sitt tillskott, är i 12 § föreslagen skyldighet för den förstnämnde att erlægga ränta; och har räntefoten syntts böra genom ett bestämdt stad-

gande fastställas, dervid komiterade, i öfverensstämmelse med hvad i 9 kap. Handelsbalken föreskrifves, ansett densamma böra utgöra sex för hundra.

13 §.

Då bland bolagsmännen i enskild bank otvifvelaktigt finnes sådana, som äro oförmögne att fullgöra dem enligt uttaxeringen åliggande betalning eller därför ställa nöjaktig säkerhet, måste den första uttaxeringen i bankens konkurs efterföljas af andra, genom hvilka det belopp, som sålunda icke influtit, uttages hos de solidariska delegare, hvilka ännu hafva tillgångar. I 13 § är följaktligen föreslagen skyldighet för gode männen eller sysslomännen att för belopp, som ej af vederbörande inbetalas, verkställa ny uttaxering å dem bland de solidariske bolagsmännen, som icke äro försatte i konkurstillstånd, samt att der någon bolagsman brister i fullgörande af den betalning, som enligt denna andra uttaxering honom åligger, för det bristande beloppet företaga en tredje uttaxering likaledes å de bolagsmän, hvilka då icke afträdt sina tillgångar till konkurs o. s. v., intill dess det felande beloppet blifvit betäckt.

14 §.

Enligt 10 § lemnas väl gode männen och sysslomännen medel i händerna att efter det uttaxeradt belopp är till betalning förfallet förhindra betalningsskyldig bolagsman att undanskaffa och förskingra sin egendom; men då det är af största vigt att genast efter konkursens början kunna förekomma sådan förskingring, är i 14 § stadgad rätt för gode männen och sysslomännen att, der fara är att solidarisk bolagsman undansticker eller förstör sina tillgångar, erhålla kvarstad å bolagsmannens gods. Som beloppet af det tillskott, bolagsman har att göra, i allmänhet icke kan varda bestämdt under loppet af den tid af trettio dagar, inom hvilken enligt 154 § utsökningslagen talan skall för kvarstadens fortfarande giltighet anställas, och dessutom eftertaxeringar enligt 13 § i de flesta fall äro att emotse, har här ett stadgande funnits nödigt, att kvarstaden gäller, ändå att talan ej anställes inom den i ofvan nämnda paragraf af utsökningslagen föreskrifna tid.

15 §.

Komiterades förslag åsyftar att, så vidt ske kan, den enskilda solidariska bankdelegaren skall befrias från nödvändigheten att afträda sin

egendom till borgenärernas förnöjande, oaktadt banken gjort konkurs. Men det låter tänka sig att, då banken inställt sina betalningar, och redan derförinnan, då rykten om bankens obestånd äro i omlopp, en delegare skall, under förutseende af sin genom bankens obestånd vållade ruin, söka åt sig sjelf eller åt anhöriga bevara något af sin egendom eller ock gynna sina egna borgenärer med betalning. Till förekommande, så vidt möjligt är, af ett sådant tillvägagående har det syntts nödigt stadga, att, der solidarisk delegare inom sex månader efter början af bankens konkurs afträder sina tillgångar till borgenärernas förnöjande, sistnämnda konkurs, i fråga om återvinningstalan, som deri af gode männen eller sysslomännen i bankens konkurs anställas, skall räknas såsom börjad redan den dag bankens konkurs börjades. De aftal, med afseende å hvilka enligt 36 § konkurslagen återgångstalan kan anställas äro: gåfva af fast eller lös egendom, köp, byte, lega eller annat sådant aftal, der af missförhållandet emellan de å ömse sidor utfästa vilkor skönjas kan, att aftalet hufvudsakligen har egenskap af gåfva; betalning af icke förfallen gäld och betalning af förfallen gäld med annat än vanliga betalningsmedel; aftal, hvarigenom förbindelse blifvit ingången eller egendom afhänd, borgenärerna till förfång och under sådana omständigheter, att den, med hvilken aftalet ingicks, haft skälig anledning att sådant antaga; samt ställande af pant för skuld, vid hvars tillkomst sådan säkerhet ej varit betingad. Det synes komiterade vara uppenbart att beskaffenheten af samtliga ofvannämnda aftal är sådan, att genom den i förevarande paragraf föreslagna utsträckning i den tid, under hvilken dylika aftal kunna komma att återgå, någon menlig inverkan å den allmänna rörelsen icke kan befaras uppkomma.

Slutligen kan, enligt bestämmelserna i nämnda 36 § i konkurslagen, återgångstalan jemväl anställas i det fall att under de sista trettio dagarne före konkursens början lös egendom blifvit för någon borgenärs fordran i mät tagen och försåld. Äfven i detta fall synes den föreslagna utsträckningen af återgångstiden ovilkorligen vara af behovet påkallad, på det att icke en bankdelegares enskilda fordringsegare skola, genom de föreslagna reglerna angående sättet för utkräfvandet af den solidariska ansvarigheten för bankens förbindelser, komma i tillfälle att på bekostnad af fordringsegarne i banken erhålla liquid hos en i verkligheten insolvent bankdelegare.

16 §.

Genom föregående stadganden torde åt bankens fordringsegare för utbekommande af deras rätt vara beredd all den trygghet, som kan

vara på bankdelegarnes solidariska ansvarighet beroende; men rättvisan fordrar ock, att den bolagsman, som på grund af de i 13 § föreskrifna uttaxeringar nödgats, till följd af andre bolagsmäns underlåtenhet att fullgöra sin betalningsskyldighet, tillskjuta mera än på hans lott i banken belöper, må utaf de i betalning bristande bolagsmännen återbekomma så mycket deraf som möjligt; och som bevakning af hvarje solvent bolagsman för sig i de andres konkurser skulle medföra stort besvär och hopa massor af bevakningshandlingar i konkurserna, är här föreslagen skyldighet för gode männen eller sysslomännen i bankens konkurs att i solidarisk delegares konkurs bevaka hvad denne är skyldig tillskjuta. Efter slutlig utredning af såväl bankens som bankdelegarnes konkurser, sker liquid mellan de bolagsmän, som tillskjutit mer än som svarar mot deras lott i banken, och fördelning dem emellan af de medel, som, på grund af gode människens eller sysslomännens i denna paragraf föreskrifna bevakningar, kunna från de insolventa bolagsmännens konkursmassor hafva influtit. Något särskildt stadgande derom att en dylik liquid emellan delegarne skall ega rum torde dock icke vara behöfligt att i förevarande författning intaga, då sådant synes otvifvelaktigt följa af det inbördes förhållande, som på grund af bolagsaftalet eger rum dem emellan.

17 och 18 §§.

17 § öfverensstämmar med förordningen angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda banker den 6 Oktober 1848 i hvad den innefattar stadganden om bevakning i bankbolags konkurs och anmälan i banken af fordran, som grundas på sedel eller annan tryckt eller graverad förbindelse. Till allmänhetens bekvämlighet och för att så mycket som möjligt förekomma att en i konkurs försatt banks sedlar fortfarande blifva utelöpande, är dock här tillagdt, att innehafvare af bankens sedlar må utbyta dem mot bevis af det utaf chefen för Finansdepartementet förordnade ombud derom att sedlarne blifvit i banken aflemnade, hvilket bevis medför enahanda rätt i konkursen som de sedlar, det representerar. Härjemte har upptagits ett uttryckligt stadgande derom, att anmälan af fordran enligt denna paragraf medför rätt till deltagande i öfverläggningar och beslut å borgenärssammanträden.

I fråga om tiden för utdelning i bankbolags konkurs innehåller deremot 18 § ett stadgande, afvikande från det i ofvannämnda förordning i detta hänseende gifna, i det att förslaget innehåller att, utan hinder deraf att den stadgade anmälningstiden af två år icke förflutit, utdelning

i bankens konkurs må ega rum. Men då tillika stadgas skyldighet för konkursförvaltningen att vid utdelningsförslag, som upprättas inom två år efter utfärdandet af den i 17 § omförmälda kungörelse, beräkna utdelning å hela det enligt bankens räkenskaper utelöpande beloppet af sedlar eller andra löpande tryckta eller graverade förbindelser tillika med det ytterligare belopp af sådana förbindelser, hvilket utan att finnas i bankens räkenskaper upptaget kan vara anmaldt, samt antagas kan, att samtliga af banken utgifna sedlar och andra förbindelser, hvarom i denna paragraf handlas, snart nog efter konkursens början blifva i banken anmälda, synes fruktan därför att, der flere sådana förbindelser äro utelöpande än bankens böcker utvisa, innehafvare, som dröjt att anmäla sin fordran, skulle kunna lida förlust, icke böra föranleda bibehållande af det i 1848 års förordning meddelade förbud mot all utdelning under två år. Härigenom vållas nemligen otvifvelaktigt stor olägenhet ej mindre för innehafvare af behörigen anmälda sedlar och dylika förbindelser, än äfven för innehafvare af fordringar, grundade på förbindelser utställda till viss man, hvilka senare förbindelser nu, i motsats mot det år 1848 rådande förhållande, i allmänhet till beloppet vida öfverväga bankernas utelöpande sedlar och öfriga löpande tryckta eller graverade förbindelser. Skulle, till gäldande af en sent anmäld sedelfordran, medel, till följd af föregående utdelningar, i bankens konkursbo saknas, är innehafvaren af fordringen dock betryggad i sin rätt genom den ansvarighet för bankens förbindelser, som åligger de solidariske bolagsmännen allt intill dess bankens samtliga i föreskrifven ordning anmälda skulder blifvit betalda.

Förslag

till förordning angående vissa lagbestämmelser med afseende på
enskilda banker.

Då komiterade i förslaget till förordning angående bankers konkurs sammanfört alla de särskilda stadganden, som med afseende å dylika konkurser af komiterade ansetts erforderliga, och deribland äfven föreskriften om hvad innehafvare af enskild banks sedel eller annan tryckt eller

graverad löpande förbindelse har att iakttaga för att i bankens konkurs göra sin rätt till betalning gällande, hvarom för närvarande bestämmes genom förordningen den 6 Oktober 1848 angående vissa lagbestämmelser med afseende på enskilda banker, skulle således derigenom en väsentlig del af sistnämnda förordning upphävas, och då samma förordnings stadganden, att den för skuldfordran i allmänhet bestämda preskriptionstid ej eger rum i afseende å enskild banks tryckta eller graverade förbindelser samt att bevakning efter årsstämming ej heller är erforderlig, blifvit upptagna i förordningen den 4 Mars 1862 angående tioårig preskriptionstid och om årsstämming, hvilken undantager nyss angifna slag af enskilda bankers förbindelser från de allmänna bestämmelserna i nyssnämnda hänseende, synes 1848 års förordning lämpligen kunna ersättas med en ny förordning, hvari behålles den nu gällande förordningens rubrik, men af dess innehåll endast stadgandena om preskriptionstid för bankens sedlar och tryckta eller graverade förbindelser, när enskild bank utan konkurs upplöses, samt om forum för enskild bank.

Härjemte och då komiterade i förslaget till förordning angående bankers konkurs angifvit det sätt, hvarpå solidariske bolagsmäns ansvarighet för en sedelutgifvande banks förbindelser skulle efter komiterades tanke på det lämpligaste sätt emot dem göras gällande, hafva komiterade, för att undanrödja all tvetydighet rörande den ställning bankens fordringsegare och bolagsmännen intaga till hvarandra, ansett i denna författning böra intagas (3 §) ett särskildt stadgande, som uttryckligen angifver, att de senares solidariska ansvarighet icke får i *annan* ordning göras gällande. Eljest låter det tänka sig att fråga kan uppstå, huruvida ej den enskilde fordringsegaren hos banken, som icke fått sin förfallna fordran af banken betald, skulle kunna, utan att banken försattes i konkurstillstånd eller, der banken blifvit i sådant tillstånd försatt, oberoende af hvad i bankens konkurs förelöper, med stöd af den rätt, som onekligen tillkommer fordringsegarne hos annat solidariskt bolag, som icke fullgjort sina förbindelser, omedelbarligen vända sig mot en eller flera af bolagsmännen för utfående af sin fordran. Det inses lätt, att, om sådant vore medgifvet, sedan banken blifvit i konkurs försatt, hela betydelsen af det särskilda förfarande komiterade föreslagit med afseende på tillämpningen af den solidariska ansvarigheten vore förfelad. Och då något behof att tillämpa bolagsmännens solidariska ansvarighet i fråga om en bank, som ej afträdt sina tillgångar till konkurs, icke kan inträda förrän banken kommit i den ställning att konkurslagen lemnar den enskilde fordringsegaren tillfälle att med all erforderlig skyndsamhet få banken försatt i konkurs, synes äfven i detta fall, genom den fordringsegaren anvisade

utvägen att *efter* bankens försättande i konkurs få bolagsmännens solidariska ansvarighet tillämpad, tillräckligt vara sörjdt för fordrings-egarnes rätt.

Bestämmelsen att den solidariska ansvarigheten icke må tillämpas i annan ordning än i förslaget angifves, kan icke heller enligt komiterades åsigt uppfattas såsom någon inskränkning i bolagsmännens solidariska ansvar, — man har blott tillsett att när den solidariska ansvarigheten behöfver tagas i anspråk sådant sker på ett sätt, som betryggar *alla* bankens fordringsewares rätt och hvilket icke låter bolagsmännen drabbas af ett tyngre ansvar än som för skyddande af nämnda rätt är behöfligt.

F ö r s l a g

till förordning angående förändrad lydelse af 9, 52 och 79 §§ konkurslagen.

Då i komiterades uppdrag ingår att taga i öfvervägande frågan om hvilka särskilda föreskrifter må finnas lämpliga för utredningar af tillgångar, som blifvit till borgenärens förnöjande afträdde, icke blott af enskilda banker och öfriga bankbolag, utan äfven af andra bolag och af-färsfirmor jemförliga med förstnämnda bolag, har detta föranledt komi-terade att tillse, huruvida genom ändringar i den *allmänna* konkurs-lagen skulle kunna afhjelpas de olägenheter, hvilka, enligt hvad erfaren-heten gifvit vid handen, i vissa afseenden kunna vara förbundna med det nuvarande konkursförfarandet, när det vinner tillämpning å utredningen af mera omfattande konkursbon. Det har nemligen synts komiterade up-penbart, att, om än den egendomliga ställning, enskilda banker, aktie-banker och sparbanker intaga, kan påkalla och rättfärdiga, att med afse-ende å deras konkurser gifvas särskilda föreskrifter, utöfver eller vid sidan af den allmänna konkurslagen, en undantagslagstiftning deremot icke är lämplig med afseende å något visst slag af andra gäldenärer, utan att den allmänna konkurslagen bör inrymma alla de föreskrifter, som i fråga om öfriga gäldenärer konkurs kunna finnas erforderliga. Icke heller hafva komiterade ansett sig kunna tillstyrka att vid sidan af konkursförfarandet i vår lagstiftning införes en ny form för utred-

ning af gäldbundet bo, på sätt ifrågasatts uti de vid de senaste riksdagarne väckta förslag om särskild lag angående »afveckling under administration» af gäldenärs tillgångar. Dels i komiterades den 24 November 1879 afgifna betänkande rörande konkurslagstiftningen för jernvägsaktiebolag, dels ock i Lagutskottets vid de senaste riksdagarne afgifna betänkanden öfver väckta förslag om införande af ett lagstadgad administrationsförfarande hafva redan blifvit anförda de skäl, hvilka enligt komiterades uppfattning bestämdt tala emot införlifvande med vår lagstiftning af detta nya institut. Härmed vilja komiterade dock icke bestrida, att icke vissa af de anmärkningar mot nu gällande konkurslagstiftning, hvilka af anhängarne utaf administrationsförfarandet framhållits till stöd för deras yrkanden, äro af den beskaffenhet att de böra uppmärksammas; men de erforderliga rättelserna böra efter komiterades tanke ske genom ändringar i konkurslagen och icke genom tillskapande af ett förfarande, som antingen icke skulle erbjuda betryggande garantier för fordringsegarnes rätt eller ock, derest man skulle i förfarandet inlägga sådana garantier — som dock ej skett i de framlagda förslagen — måste komma att hufvudsakligen endast till namnet skilja sig från den vanliga utredningen genom konkurs af en gäldenärs tillgångar.

Bland de med rätta anmärkta bristerna i nu gällande konkurslag möter först saknaden af en fullt tillfredsställande form för förvaltningen af gäldenärens tillgångar under tiden från den offentliga stämningens utfärdande och intildess gode män blifvit utsedde, hvilken tid kan utgöra ända till tre veckor och derutöfver. Om nemligen gäldenären drifvit en omfattande handelsrörelse eller en större industriel verksamhet eller idkat t. ex. skeppsredareaffärer, kan en dylik verksamhet icke ögonblickligen afbrytas, eller länder åtminstone ett dylikt afbrott helt säkert boet till skada. Men det stadgande, som i 9 § konkurslagen förekommer, att Rätten skall förordna en person att gäldenärens böcker och andra handlingar, som hans rörelse angå, under försegling sätta eller i förvar taga samt att, der så nödigt anses, låta konkursboets kända egendom under säker vård hållas och boets angelägenheter bevakas, hvilat på förutsättningen, att den verksamhet, gäldenären utöfvat, helt och hållet skall afbrytas, och uppdraget att bevaka boets angelägenheter torde endast afse de rättsliga åtgärder, som kunna ifrågakomma för skyddande af desamma. Denna uppfattning har åtminstone i praxis gjort sig gällande, och nekas kan icke, att lydelsen af ifrågavarande stadgande ej gifver stöd för antagandet, att den enligt nämnda föreskrift förordnade personen skulle ega vidtaga några egentliga förvaltningsåtgärder. Det är denna brist i lagstiftningen, komiterade velat afhjelpa, genom ett tillägg till sist åberopade paragraf, deri

komiterade anvisat gäldenären eller den borgenär, som yrkar derpå, en utväg att genom Rättens förordnande för den tid, som föregår godmansvalet, få till stånd en förvaltning utrustad med samma befogenhet, som tillkommer gode männen. Då komiterade ansett behovet af en oafbruten förvaltning icke kunna i någon afsevärd mån göra sig gällande i andra fall, än der gäldenären är köpman eller, enligt detta ords betydelse i konkurslagen, drifvit sådan rörelse, att han varit skyldig föra handelsböcker, har stadgandet blifvit inskränkt till gäldenärer, som äro köpmän.

Den andra anmärkningen, som efter komiterades tanke med fog kan göras mot gällande konkurslag, afser föreskriften i 52 § konkurslagen, att sedan afgjort är att ackord ej kommer till stånd må ej mot någon borgenärs eller gäldenärens vid sammankomst gjorda bestridande försäljning af boets egendom uppskjutas längre tid efter inställedagen, än som till kungörelse derom nödig är.

Denna föreskrift kan onekligen i vissa fall för borgenärerne medföra skada. I följd af de större affärsförhållanden, som här i landet under tiden efter konkurslagens antagande uppstått, inträffar numera att till konkurs afträdes tillgångar af den beskaffenhet och omfattning, att deras försäljning icke utan stor förlust låter sig verkställas inom den i 52 § konkurslagen bestämda korta tid, hvori emot gäldenärens eller en enda borgenärs bestridande någon förlängning nu icke kan ske, äfven om sådant uppenbarligen skulle leda till en fördelaktig realisation. Det är med den nuvarande föreskriften icke ens möjligt för borgenärernes flertal att få försäljningen uppskjuten till en årstid, som mera lämpar sig därför.

Men att t. ex. kunna afvakta sjöfartens öppnande, att, i fråga om varulager och upplag, kunna anordna försäljningen så, att ej hela lagret behöfver på en gång afyttras, att vinna längre rådrum för egendoms utbudande under hand eller för att lemna spekulanter tillfälle att vidtaga åtgärder för att bereda sig till öfvertagandet af en större affär, kan dock vara af den vigt för en gynsam realisation, att det synes böra vara borgenärernes flertal medgifvet att besluta ett visst uppskof med försäljningen, och att det icke bör få bero på en enda gäldenär att omintetgöra hvad flertalet i detta afseende finner för konkursboet vara fördelaktigast. Å andra sidan och då konkurs innebär liiquidation åt fordringsegarne så långt tillgångarne förslå, kan med de principer, hvarå konkurslagstiftningen hvilar, ej vara förenligt, att med liquiden uppskjutes huru länge som helst, och komiterade hafva därför icke velat förorda, att uppskof med realisationen får beslutas för längre än ett år. Det är likaledes klart att ett sålunda beslutadt uppskof icke

kan verka någon inskränkning i in-teckningshafvares rätt att få in-tecknad fast egendom utan uppskof försäld i öfverensstämmelse med hittills gällande föreskrifter samt att panthafvare äfven bibehålles vid den rätt, hvarom förmåles i 54 § konkurslagen.

Med dessa båda ändringar i konkurslagen synes det komiterade att man i hvad på lagstiftningen ankommer undanröjt de med rätta öfverklagade olägenheter, som den nuvarande konkurslagstiftningens tillämpning å konkurser af större omfattning ej sällan fört med sig.

Slutligen hafva komiterade ansett sig böra fästa uppmärksamheten på ytterligare ett stadgande i konkurslagen, hvars tillämpning visat sig medföra en viss olägenhet för borgenärerne. I 79 § stadgas att, om någon borgenär söker ändring i i Rättens dom angående tvistiga fordringar, det ej gäller för de borgenärer, som ändring icke sökt. Detta stadgande har af domstolarne blifvit tolkadt så, att äfven om borgenärerne å sammanträde beslutat att fullfölja talan mot underrätts eller Hofrätts dom, hvarigenom framställt jäf mot annan borgenärs bevakning blifvit ogilladt, talan, som på grund af sådant beslut blifvit anstald, upptagits till pröfning endast i fråga om de borgenärer, som å sammanträdet varit nävarande. Om ock ett dylikt stadgande väl står tillsammans med grundsatsen, att hvarje borgenär bör sjelf eller genom ombud under konkursens fortgång städse iakttaga och bevaka sin rätt, kan dock icke nekas, att grundsatsens tillämpning i förevarande afseende länder mången borgenär till skada, under det att den, som vunnit derpå, varit en borgenär, hvars fordran blifvit genom lagakraftvunnen dom ogillad och hvilken följaktligen måste antagas i sjelfva verket varit obehörig att för sin fordran erhålla utdelning i konkursen. Det bör icke heller förbises, att då den ändring, högre Rätt meddelar i underrätts beslut angående en i konkursen bevakad fordran, länder till fördel endast för dem, som fullföljt talan mot sistnämnda beslut, utdelningsförslagen blifva mycket invecklade och lätt föranleda nya tvister. Komiterade hafva därför ansett sig böra föreslå, att den talan, som enligt beslut å borgenärs-sammanträde fullföljes i högre Rätt, bör gälla äfven till förmån för de borgenärer, som ej i beslutet tagit del, och ett dylikt stadgande synes jemväl stå i öfverensstämmelse med den redan i 76 § konkurslagen befintliga föreskriften, att jäf emot bevakad fordran, gjordt af en eller flere borgenärer, gäller ock för de andra, ändå att de ej i jäfvet deltagit.

Ett särskildt skäl för komiterade att föreslå ändring i denna paragraf har ock legat deri, att, då komiterade i sitt förslag till förordning angående enskild sedelutgifvande banks, aktiebanks eller sparbanks konkurs förordat befrielse från bevakning för vissa slag af fordringar just

i syfte, att det större flertalet fordringsegare i dylika konkurser icke onödigtvis må betungas med åtgärder för bevakande af sin rätt, samma hänsyn synes böra leda dertill, att den enskilde borgenären icke behöfde särskildt draga försorg om att hans rätt bevakades, när det gälde fullföljd af talan i högre Rätt mot underdomstols beslut om tvistiga fordringsanspråk.
